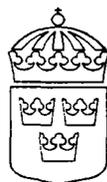

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU21

Räntebidrag och bostadsbidrag för år
1991, m.m.

1989/90
BoU21

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om räntebidrag och bostadsbidrag för år 1991. Med anledning av ett motionsyrkande från vpk föreslår utskottet ett tillägg till lagen om bostadsbidrag av innebörden att bidragstagare utan barn och äldre än 28 år skall kunna få bostadsbidrag enligt reglerna för ungdomsbostadsbidrag under förutsättning att bidragstagaren eller dennes make uppbär studiemedel under bidragsåret.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om att förvärvslån till stöd för flerbarnsfamiljer för köp av egnahem behålls samt att lånen för gatukostnadsersättning avvecklas.

Övriga motioner samt ett förslag från riksdagens revisorer om 1983 års bostadsförbättringsprogram avstyrks.

Till betänkandet har fogats 55 reservationer och 2 särskilda yttranden.

ELFTE HUVUDTITELN

Propositionerna

Regeringen har, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i proposition 1989/90:100 bilaga 13 föreslagit riksdagen att till Räntebidrag m.m. för budgetåret 1990/91 beräkna ett förslagsanslag på 17 700 000 000 kr.

Regeringen har därefter i proposition 1989/90:144 föreslagit riksdagen
dels att

1. anta ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag,

dels att godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om

2. räntebidrag vid ny- och ombyggnad,
3. räntestöd vid förbättring av bostadshus,
4. stöd till flerbarnsfamiljer vid köp av egnahem,
5. avveckling av systemet med lån m.m. för gatukostnadsersättning,

dels att

1989/90:BoU21

6. till Rängebidrag m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 22 550 000 000 kr.

Riksdagens revisorers förslag

Riksdagens revisorer har i förslag 1989/90:13 hemställt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna föreslagit angående översyn av stödet för bostadsförbättringsåtgärder och om forskning på bostadsförbättringsområdet.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

dels de under allmänna motionstiden 1990 väckta motionerna.

1989/90:Bo201 av Lennart Brunander och Elving Andersson (c) vari yrkas (delvis) att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för statliga lån till egnahem i enlighet med de synpunkter som framförts i motionen.

1989/90:Bo206 av Ivar Franzén och Rolf Kenneryd (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett konkret förslag om skattejämkning i stället för bostadsbidrag enligt de riktlinjer som redovisats i motionen.

1989/90:Bo210 av Lars Ulander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om upprustning av vissa bostadsområden.

1989/90:Bo212 av Anita Johansson m.fl. (s) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bostäder med likvärdig standard bör ha likvärdiga boendekostnader,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av lån och bidrag till upprustningen av miljonprogramsområdena.

1989/90:Bo228 av Sverre Palm och Ingvar Johnsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omprövning av bostadsbidrag då inkomstminskningen beror på tillfällig förvärvsverksamhet.

1989/90:Bo233 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag som innebär att bostadsbidragens konsumtionsstyrande effekt minskar och att en plan framläggs enligt vilken bostadsbidragen stegvis och så långt möjligt ersätts med grundavdrag för barn, lägre skattetryck i övrigt samt flerbarnstillägg.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So633.

1989/90:Bo236 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1.e) att riksdagen beslutar att bidragsgivning till räntebidrag för underhållslån i vissa fall upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

1.f) att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till vissa flerbarnsfamiljer för köp av egnahem upphör fr.o.m. den 1 juli 1990.

1989/90:Bo237 av Anneli Hulthén och Kent Carlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att undersöka effekterna av ungdomsbostadsbidraget och det låga utnyttjandet av detsamma.

1989/90:Bo248 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att boverket utreder förutsättningarna för bostadsbidrag till båda föräldrarna vid en skilsmässa.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So324.

1989/90:Bo249 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en sänkning av den garanterade räntan för statliga ombyggnadslån fr.o.m. den 1 januari 1991 i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen av metoden för beräkning av låneunderlag och pantvärde vid nybyggnad.

12. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del till Räntebidrag m.m. för budgetåret 1990/91 beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 329 000 000 kr. minskat anslag om totalt 17 371 000 000 kr.,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsbidragen och de sociala målen i bostadspolitikerna,

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för utbetalning av bostadsbidrag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Bo403 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att låne- och finansieringsreglerna skall vara lika för alla fastigheter oavsett vem som äger dem,

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett bostadsfinansieringssystem lika för alla upplåtelseformer byggt på s.k. enhetslån,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nuvarande ROT-finansieringsregler bör ersättas med en rätt för fastighetsägare att göra skattefria avsättningar till reparationsfonder.

1989/90:Bo419 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder så att hyresgäster även i privatägda fastigheter ges ett ökat inflytande.

1989/90:Bo420 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar att bostadsrättsinnehavare, vid ansökan om bostadsbidrag, även får medräkna 50 % av kapitalkostnaden.

1989/90:Bo423 av Erling Bager m.fl. (fp) vari yrkas

1989/90:BoU21

26. att riksdagen beslutar avskaffa systemet med lån till förvärv av egna hem fr.o.m. den 1 juli 1990.

1989/90:Bo544 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om villkor för lån vid ombyggnad för att nå effektivare energianvändning.

1989/90:Bo557 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för den bofasta befolkningen i attraktiva kustområden att erhålla statliga bostadslån vid köp av permanentbostäder.

dels de med anledning av proposition 1989/90:144 väckta motionerna

1989/90:Bo62 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avstår regeringens förslag om införande av ett nytt bostadsbidrag för hushåll utan barn,

2. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för ungdomsbostadsstöd upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

3. att riksdagen avslår regeringens förslag om nya regler för bostadsbidragen för barnfamiljer och begär nytt förslag inom nuvarande kostnadsram, innebärande att bostadsbidragens konsumtionsstyrande effekt minskar och att en plan framläggs enligt vilken bostadsbidragen stegvis och så långt möjligt ersätts med grundavdrag för barn, lägre skattetryck i övrigt samt flerbarnstillägg,

4. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till vissa flerbarnsfamiljer för köp av egna hem upphör fr.o.m. den 1 juli 1990.

1989/90:Bo63 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en återhållsam beskattning av boendet som förutsättning för en fördelningspolitiskt rättvis profil av skatteomläggningen,

2. att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvenserna för grundtryggheten i boendet och möjligheterna att uppfylla fastlagda sociala mål för bostadspolitiken med den av regeringen föreslagna utformningen av skatteomläggningens finansiering,

3. att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av investeringsbidrag som kompensation för slopad reducering av mervärdeskatt vid bostadsproduktion,

4. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:144 i denna del beslutar om upptrappning av den garanterade räntan i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:144 i denna del beslutar att till Rängebidrag anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 185 000 000 kr. minskat förslagsanslag om totalt 22 365 000 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:144 i denna del beslutar om beloppsgränser för bostadsbidrag i enlighet med vad som anförts i motionen och, därest centerpartiets förslag till förändringar av finansieringen av skatteomläggningen (mot. 1989/90:Sk96 och 1989/90:Sk113) ej vinner riksdagens bifall, beslutar om ytterligare höjning av beloppsgränserna för bostadsbidrag i enlighet med vad som förordas i motionen,

7. att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 hos regeringen begär förslag om ändrade regler för bostadsbidrag i enlighet med vad som förordas i motionen.

1989/90:Bo64 av Erling Bager m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionen i denna del beslutar att nya stöd till flerbarnsfamiljer för köp av egna inte skall beviljas.

1989/90:Bo65 av Kjell Dahlström m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om utveckling av bostadsbidraget till ett bastillägg enligt ovan,

2. att riksdagen beslutar att statligt stöd även skall utgå till flerbarnsfamiljer för köp av bostadsrätt med hembud.

1989/90:Bo66 av Karin Wegestål (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bristande tillämpning av gällande bostadsbidragslagstiftning,

2. att riksdagen hos regeringen begär att boverket får i uppdrag att meddela tillämpningsanvisningar som överensstämmer med gällande lagstiftning.

1989/90:Bo67 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grunderna för ett nytt bostadsfinansieringssystem,

2. att riksdagen avslår förslaget att 1991 bibehålla och skärpa räntebidragstrappan,

3. att riksdagen avslår förslaget att försämra räntestödet vid förbättring av bostadshus,

4. att riksdagen avslår förslaget att 1991 höja den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättsbostäder,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av bostadsbidragssystemet,

6. att riksdagen beslutar att bostadsbidragsberättigade hushåll utan barn 1991 får tillämpa fördelaktigaste beräkningsmetod oberoende av ålder,

7. att riksdagen beslutar att hela bostadsbidragsförordningen 1991 belastar statsbudgeten,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig lösning vad gäller kostnaden för bostadsbidrag.

1989/90:Bo68 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att fr.o.m. den 1 januari 1991 avskaffa räntebidragen för hyres- och bostadsrättsradhus byggda före 1975,

2. att riksdagen beslutar att den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättsradhus skall trappas upp med 0,35 % fr.o.m. den 1 januari 1991,

3. att riksdagen beslutar att småhus med hyres- och bostadsrätt skall ha en ingående garanterad ränta på 4,9 % fr.o.m. den 1 januari 1991,

4. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till vissa flerbarnsfamiljer för köp av egna hem upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nuvarande ROT-finansieringsregler bör ersättas med en rätt för fastighetsägare att fr.o.m. den 1 januari 1991 göra skattefria avsättningar till reparationsfonder,

6. att riksdagen beslutar att bidragsgivning till räntebidrag för vissa underhållslån upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

7. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för ungdomsbostadsstöd upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

8. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för nybyggnadsbidrag upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

9. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för återflyttningsbidrag upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

10. att riksdagen beslutar att bidrag för hyresrabatter upphör fr.o.m. den 1 juli 1990.

1989/90:Bo69 av Ragnhild Pohanka (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen bör företa en förnyad översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att remissinstanserna då bör utökas med företrädare för familjerna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, att bostadsbidraget bör kompenseras för de nedskärningar som är föreslagna vad beträffar flerbarnstillägget för familjer med fyra barn eller fler.

dels de med anledning av förslag 1989/90:13 väckta motionerna

1989/90:Bo53 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nuvarande ROT-finansieringsregler bör ersättas med en rätt för fastighetsägare att göra skattefria avsättningar till reparationsfonder.

1989/90:Bo54 av Jan Strömdahl och Ylva Johansson (båda vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsförbättringsprogrammet.

1989/90:Bo55 av Erling Bager m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatta åtgärder på bostadsförbättringsområdet.

1989/90:BoU21

Skrivelser m.m.

Skrivelser i ärendet har inkommit från Sveriges fastighetsägareförbund, Skattebetalarnas förening, Hyresgästernas riksförbund och Sveriges allmännyttiga bostadsorganisation, SABO.

Företrädare för de tre förstnämnda organisationerna har inför utskottet lämnat synpunkter i ärendet.

Utskottet

Inledning

I vissa av de motioner som behandlas i detta betänkande tas upp frågor av övergripande karaktär om bostadsfinansieringssystemets utformning och inriktning. De flesta av dessa motioner väcktes under allmänna motionstiden 1990.

Sådana förslag förs fram i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 14. I detta yrkande föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna bl.a. att ett bostadsfinansieringssystem byggt på s.k. enhetslån bör utformas. Yrkande 10 i motion Bo249 (c) har i princip samma innebörd. I motiveringen till detta yrkande anförts bl.a. att räntebidrag skall utgå motsvarande 100 % av en schabloniserad kostnad upp till en maximal övre ytgräns för en s.k. normalbostad. I den moderata partimotionens yrkande 12 föreslås ett riksdagens tillkännagivande av innebörden att låne- och finansieringsreglerna skall vara lika för alla fastigheter oavsett vem som äger dem. I motion Bo212 (s) yrkande 4 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om att bostäder med likvärdig standard bör ha likvärdiga boendekostnader. Kapitalkostnaderna mellan nya och äldre bostäder bör enligt motionärerna utjämnas på ett effektivare sätt.

Även i vissa motioner väckta med anledning av den i detta betänkande behandlade propositionen 1989/90:144 tas upp frågor om grunderna för bostadsfinansieringssystemet. Det gäller motion Bo63 (c) yrkandena 1, 2 och 3. I dessa yrkanden föreslås ett riksdagens tillkännagivande om vad som anförts om en återhållsam beskattning av boendet m.m. (yrkande 1), om grundtryggheten i boendet och om de bostadssociala målen (yrkande 2) samt om att ett investeringsbidrag inte bör införas (yrkande 3). I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 1 föreslås ett riksdagens tillkännagivande om grunderna för ett nytt bostadsfinansieringssystem. Även i denna motion anförts att ett nytt sådant system bör konstrueras utifrån principen om bostaden som en social rättighet.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att riksdagen enligt vad som anges i den nu behandlade propositionen (s. 7) senare under 1990 kommer att föreläggas förslag om ett nytt bostadsfinansieringssystem.

Utskottet kommer sålunda senare under år 1990 att i ett större sammanhang behandla frågan om bostadsfinansieringssystemets utformning m.m. De förslag som förs fram i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkandena 12 och 14 samt i motionerna Bo212 (s) yrkande 4 och Bo249 (c) yrkande 10 om *grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m.* bör inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd. Yrkandena avstyrks.

Vad rör förslagen i motion Bo63 (c) yrkande 2 och i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 1 om att de bostadssociala målen skall vägleda även det kommande regeringsförslaget vill utskottet erinra om att utskottet vid åtskilliga tillfällen uttalat sig i den av motionärerna förordade riktningen. Senast behandlade utskottet frågan hösten 1989 i ett yttrande (1989/90:BoU2y s. 3) till skatteutskottet. Utskottet framhöll då vikten av att det framtida skattesystemet och systemet för finansiering av bostäder utformades så att de fördelningspolitiska effekterna blev godtagbara.

Det kan inte beträffande de nu behandlade motionsförslagen anses nödvändigt eller motiverat att riksdagen upprepar och delger regeringen sin syn på frågan om vikten av *de bostadssociala målen*. Det kan enligt utskottets mening inte råda någon tvekan om riksdagens uppfattning härvidlag. Ett tillkännagivande kan sålunda inte anses tjäna något reellt syfte. Motion Bo63 (c) yrkande 2 och vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 1 avstyrks sålunda.

Vad rör förslaget i motion Bo63 (c) yrkande 1 om en återhållsam beskattning av boendet har utskottet nyligen (maj 1990) i ett yttrande till skatteutskottet (1989/90:BoU8y) anslutit sig till propositionerna 1989/90:110 om ett reformerat inkomstskattesystem m.m. och 1989/90:111 om reformerad mervärdeskatt m.m. såvitt avser bostadsutskottets beredningsområde. I den mån vad i motionen föreslagits om en återhållsam *beskattning av boendet* inte kan anses tillgodosett genom vad utskottet i yttrandet anfört avstyrks det.

Förslaget i motion Bo63 (c) yrkande 3 om ett riksdagens tillkännagivande om att ett *investeringsbidrag* som kompensation för höjningen av mervärdeskatten på byggande inte bör införas avstyrks med hänvisning till vad i propositionen anförts om att ett regeringsförslag om ett sådant bidrag kommer att läggas fram för riksdagen senare i år. Motstående förslag bör lämpligen behandlas i detta sammanhang.

Räntebidrag för år 1991

Räntebidrag vid ny- och ombyggnad

Ett riksdagens godkännande av ett reformerat skattesystem i enlighet med förslagen i proposition 1989/90:110 innebär att marginalskatterna sänks. Detta medför, enligt propositionen, bl.a. att hushållens disponibla inkomster ökar men också att underskottsavdragens värde mins-

kar vilket ökar kostnaderna i egnahem. Av neutralitetsskäl bör därför, fortfarande enligt propositionen, räntebidragen vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus begränsas. En strävan bör därvid vara att fördela begränsningarna så att pariteten i fråga om kapitalutgifter för hus av olika ålder förbättras. Hänsyn bör enligt propositionen tas till ändrade regler för statlig fastighetsskatt som i fråga om bostadshus bl.a. innebär att fastighetsskatt år 1991 inte betalas för hyreshusenheter färdigställda 1977 eller senare samt att halv fastighetsskatt år 1991 betalas för hyreshusenheter färdigställda 1973—1976.

Med dessa utgångspunkter förordas i propositionen, i de fall bostadslånet har betalats ut före utgången av år 1990, att de garanterade räntesatserna för beräkning av räntebidrag för hus färdigställda eller ombyggda under åren 1973—1990 höjs på följande sätt den 1 januari 1991, utöver vad som följer av gällande regler.

Hus färdigställda eller ombyggda år	Höjning av den garanterade räntesatsen, procentenheter
1973-1979	0,90
1980-1987	0,70
1988-1990	0,30

Med hänsyn till kravet på neutralitet mellan upplåtelseformerna föreslås vidare att den garanterade räntan höjs i ärenden i vilka bostadslån för nybyggnad av hyres- och bostadsrättshus betalas ut fr.o.m. den 1 januari 1991. Med utgångspunkt i att den garanterade räntan för egnahem bör vara oförändrad, 4,9 %, föreslås att den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus bestäms till 70 % av denna nivå, dvs. till 3,4 %. Samma höjning föreslås för sådana ombyggnader av hyres- och bostadsrättshus som nu har samma garanterade ränta som nybyggnad.

Räntebidrag till kostnaden för ränta för lån inom 110—125 % av låneunderlaget för bostäder, den s.k. räntebidragstrappan, föreslås samtidigt med anledning av de förändrade reglerna för inkomstbeskattningen minskas från 50 % till 30 %. Minskningen föreslås avse alla hus som har sådant räntebidrag.

Regeringens förslag till ändringar av skattesatserna för fastighetsskatt innebär för hyreshusenheter att fastighetsskattesatsen blir enhetlig för alla fastighetsägarkategorier och upplåtelseformer. Om förslaget genomförs bör enligt propositionen den nuvarande skillnaden mellan de garanterade räntesatserna för hyreshus beroende på ägarkategori slopas. Det innebär att den garanterade räntesatsen för hyreshus som ägs av juridisk eller fysisk person som är konventionellt beskattad för inkomst av fastighet — utöver vad som följer av förslagen i det föregående — föreslås höjas till samma nivå som gäller för schablonbeskattade företag, dvs. i flertalet fall med 0,25 procentenheter den 1 januari 1991.

I vissa med anledning av propositionen väckta motioner behandlas de nu refererade förslagen om räntebidrag för år 1991. I motion Bo63 (c) yrkande 4 föreslås att riksdagen med avslag på propositionen i

denna del beslutar att räntebidraget skall avskaffas för hus färdigställda år 1970 och tidigare, att räntan för hus färdigställda 1971–1972 trappas upp med 1,4 %, för hus färdigställda 1973–1979 med 1,0 %, för hus färdigställda 1980–1985 med 0,6 %, för hus färdigställda 1986–1987 med 0,3 % och för hus färdigställda 1988–1990 med 0,2 %. Dessutom föreslås att nybyggnadslåneräntan fastställts till 3,0 %. I avsikt att öka ombyggnadsverksamheten föreslås i motion Bo249 (c) yrkande 2 att den garanterade räntan sänks när nybyggandet tenderar att avmattas. I motion Bo544 (c) yrkande 2 föreslås att lån för ombyggnad för att nå effektivare energianvändning bör få samma garanterade ränta som för nybyggnad.

Tre yrkanden i motion Bo68 (m) bör behandlas i detta avsnitt. Det gäller yrkandena 1, 2 och 3 i motionen. I yrkande 1 föreslås riksdagen besluta att fr.o.m. den 1 januari 1991 avskaffa räntebidragen för hyres- och bostadsrättshus byggda före år 1975. I yrkande 2 föreslås att den årliga upptrappningen av den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus skall vara 0,35 % fr.o.m. den 1 januari 1991. Förslaget i motionens yrkande 3 innebär att riksdagen bör besluta att småhus med hyres- och bostadsrätt skall ha en ingående garanterad ränta på 4,9 % fr.o.m. den 1 januari 1991. I motionens yrkande 6 samt i motion Bo236 (m) yrkande 1 e föreslås att räntebidraget till vissa underhållslån avskaffas.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 1 föreslås riksdagen avslå regeringens förslag om att år 1991 bibehålla och skärpa räntebidragstrappan. I yrkande 4 i samma motion föreslås riksdagen avslå regeringens förslag om att för år 1991 höja den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus.

Utskottet behandlar först frågan om räntebidrag vid ny- och ombyggnad. Som framgått ovan i detta betänkande har utskottet nyligen i yttrandet 1989/90:BoU8y ställt sig bakom regeringsförslagen om förändringar av inkomstbeskattningen och de ändrade reglerna för statlig fastighetsskatt. De i den nu behandlade propositionen framlagda förslagen om *räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991* har förts fram mot bakgrund av föreslagna förändringar av inkomstbeskattning och fastighetsskatten. Med hänvisning till utskottets ställningstagande i dessa frågor i yttrandet 1989/90:BoU8y och mot bakgrund av utskottets uppfattning om det samband som föreligger mellan förändringar av skattesystemet och bostadsfinansieringssystemet godtar utskottet förslaget i propositionen i denna del. Förslagen i motionerna från m, c och vpk utgår alla från delvis andra uppfattningar om inkomstbeskattningens och fastighetsbeskattningens roll i det reformerade skattesystemet. Motionerna Bo63 (c) yrkande 4, Bo68 (m) yrkandena 1, 2 och 3 samt vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkandena 2 och 4 avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Utskottet är inte berett tillstyrka motionerna Bo249 (c) yrkande 2 och Bo544 (c) yrkande 2 om sänkning av *den garanterade räntan vid ombyggnad*. Utskottet behandlade hösten 1988 ingående den garanterade räntan vid ombyggnad. Därvid föreslog utskottet att denna ränta vid

vissa typer av ombyggnad skulle vara lika med nybyggnadslåneräntan. Några förändringar av detta beslut i den av motionärerna förordade riktningen bör inte nu göras.

Med hänvisning till tidigare ställningstaganden avstyrker utskottet motionerna Bo68 (m) yrkande 6 och Bo236 (m) yrkande 1 e om att *räntebidrag till vissa underhållslån* inte bör utgå efter den 30 juni 1990. Vid sin behandling av motsvarande yrkanden tidigare har utskottet anfört att staten bör fullfölja sina åtaganden och att räntebidrag bör lämnas. Utskottet vidhåller sin uppfattning.

Räntestöd vid förbättring av bostadshus

För hyres- och bostadsrättshus lämnas räntebidrag för annat underhåll än lägenhetsunderhåll samt för reparationer och energisparåtgärder. Räntebidraget beräknas på grundval av ett räntebidragsunderlag och en räntesats som är 0,4 % högre än statslåneräntan. Bl.a. för allmännyttiga bostadsföretag och bostadsrättsföreningar lämnas räntebidrag med ett belopp som motsvarar produkten av räntebidragsunderlaget och 40 % av denna räntesats. Till andra fastighetsägare lämnas ett räntebidrag som är 2 % lägre än det som tillämpas för allmännyttan m.fl. Privata fastighetsägare kan välja mellan räntestöd eller direkta skatteavdrag.

I propositionen föreslås att räntebidrag skall beräknas på 30 % av den i föregående stycke beskrivna räntesatsen. Detta förslag har uttryckligen vunnit stöd i motion Bo63 (c).

Utskottet tillstyrker regeringsförslaget om ändringen av *räntestöd vid förbättring av bostadshus* och avstyrker förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 3 om avslag på propositionen i denna del.

Bostadsbidrag för år 1991

Bostadsbidrag till barnfamiljer

I propositionen erinras om det mål som riksdagen ställde upp år 1987 (prop. 1986/87:48, BoU20) och som innebär att bostadsbidragen till hushåll med barn på sikt skall byggas ut så att även familjer som är beroende av bostadsbidrag skall kunna hålla varje barn med eget rum. I enlighet med denna målsättning har i nyare bostäder de kostnadsgränser inom vilka bostadsbidrag lämnas höjts väsentligt under senare år.

I nu föreliggande proposition föreslås bl.a. att bostadsbidragen till barnfamiljerna byggs ut väsentligt i högre bostadskostnadslägen samt att gränsen för inkomstprövning av bidragen höjs. Mot bakgrund av vad nu redovisats och med hänvisning till hushållens ökade utbyte av arbetsinkomsten samt de fördelningspolitiska effekterna av ett reformerat inkomstskattesystem föreslås att bidragsandelen i det nedre bostadskostnadsläget sänks från 80 till 75 % och i det övre från 60 till 50 %. Det icke bostadsanknutna bostadsbidraget föreslås utgå med 1 000 kr. i månaden till hushåll med barn oavsett bostadskostnad och antalet barn.

Beroende på bostadskostnad och antalet barn föreslås i propositionen bostadsbidrag därutöver utgå inom de gränser och med de andelar av bostadskostnaden som framgår av följande sammanställning.

Familjer med	Lägsta bidragsgrundande bostadskostnad (kr./mån.)	Bidrag med 75 % upp till en bostadskostnad av (kr./mån.)	Bidrag med 50 % upp till en bostadskostnad av (kr./mån.)
1 barn	1 800	2 400	3 500
2 barn	1 500	2 800	4 000
3 eller flera barn	1 200	3 200	4 500

Bostadsbidragets maximala belopp blir härigenom följande.

Familjer med	Bostadsbidrag år 1991 (kr./år)	Ändring från år 1990 (kr./år)
1 barn	24 000	+ 5 940
2 barn	30 900	+ 7 500
3 barn	37 800	+ 8 580
4 barn	37 800	+ 8 040
5 eller flera barn	37 800	+ 9 360

Inkomstprövningen för nu utgående bidrag grundas på 1987 års inkomster. De bostadsbidrag som lämnas under 1991 kommer att grundas på 1989 års inkomster. Mellan 1987 och 1989 ökade enligt propositionen lönerna med ca 15 % för "medelbidragshushållet" med barn vilket betyder ca 18 000 kr. Mot bakgrund härav föreslås att gränsen för oreducerat bidrag höjs från 63 000 kr. per år till 81 000. För inkomster över denna gräns föreslås att bidraget liksom nu reduceras med 20 % av den överskjutande inkomsten. Den samlade marginaleffekten av skatter och bidrag uppgår därmed enligt propositionen under 1991 till högst ca 50 % för flertalet hushåll. För det mindre antal hushåll där hela inkomsten är samlad på en person kan dock marginaleffekten uppgå till ca 70 %. Slutligen föreslås, med anledning bl.a. av de nya taxeringsvärdena och skattereformen, vissa förändringar i reglerna när förvärvsinkomsten skall föranleda ändringar i den bidragsgrundande inkomsten.

I motion Bo62 (m) yrkande 3 såvitt nu är i fråga föreslås riksdagen hos regeringen begära förslag som innebär att bostadsbidragens konsumtionsstyrande effekt minskar och att en plan läggs fram enligt vilken bidragen stegvis och så långt möjligt ersätts med grundavdrag för barn, lägre skattetryck i övrigt samt flerbarnstillägg. Samma yrkande förs fram i den under allmänna motionstiden väckta motionen Bo233 (m). I den förstnämnda motionen föreslås också att riksdagen bör avslå regeringens förslag om bostadsbidrag till barnfamiljerna för år 1991.

Ett tillkännagivande om bostadsbidragen och de sociala målen förs fram i motion Bo249 (c) yrkande 13. Även denna motion väcktes under allmänna motionstiden. Bostadssektorn bör enligt motionärerna finansiellt inte svara för så stor andel av skattereformen som regering-
en anser.

Förslaget i motion Bo65 (mp) yrkande 1 går ut på att bostadsbidraget skall utvecklas till ett bastillägg. Därigenom skulle enligt motionärerna valfriheten öka för de boende att eventuellt välja ett billigare bostadsalternativ.

I ytterligare två motioner tas upp frågan om utformningen av bostadsbidragen till barnfamiljer. I motion Bo63 (c) yrkande 6 såvitt nu är i fråga förs fram som ett andrahandsyrkande ett förslag om att bostadsbidragen bör höjas med 35 % av den i propositionen föreslagna höjningen. Motionsförslaget bygger på att centerpartiets förslag om skatteomläggningens utformning accepteras av riksdagen. Om riksdagen däremot accepterar regeringens förslag till finansiering av skatteomläggningen accepterar motionärerna propositionen i vad avser bostadsbidragen.

I motion Bo69 (mp) behandlas flerbarnsfamiljernas ekonomi och föreslås en översyn i frågan. Bl.a. föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att bostadsbidraget bör kompensera för de nedskärningar som regeringen föreslår vad beträffar flerbarnstillägget för familjer med fyra barn eller fler.

Frågan om åtgärder inom skattesystemet som alternativ till bostadsbidragen tas upp i motionerna Bo62 (m) yrkande 3 såvitt nu är i fråga och i Bo233 (m). Utskottet vill med anledning av motionerna anföra följande. Motionsförslagen utgår från en i grunden annan syn på skattesystemets utformning, inriktning och omfattning. Dessa förslag är enligt utskottets mening inte förenliga med den utformning som detta system har i dag och inte heller med den utformning det kan väntas få. Utan att nu mera specifikt gå in på frågan om skattesystemets uppbyggnad — en fråga som utskottet nyligen behandlat i yttrande 1989/90:BoU8y och såvitt nu är i fråga ställt sig bakom — anser utskottet att en tillstyrkan till motionerna skulle innebära en så genomgripande förändring av detta system att motionerna inte kan läggas till grund för ett riksdagens tillkännagivande till regeringen. Därmed är den grundläggande förutsättningen för förslaget i motionerna inte längre relevant. Med hänvisning till det nu anförda avstyrker utskottet motionerna Bo62 (m) yrkande 3 såvitt nu är i fråga och Bo233 (m) om *reformer inom familjebeskattningen som alternativ till bostadsbidragen*.

Med hänvisning till utskottets ställningstagande om skattereformens inriktning och omfattning avstyrker utskottet också motion Bo249 (c) yrkande 13 om *bostadsbidragen och de sociala målen*. Såvitt angår de bostadssociala målen delar utskottet som framgått ovan motionärernas uppfattning. Beträffande finansieringen av skattereformen i den mån denna rör utformningen av bostadsbidragen föreligger enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl tillstyrka motionsyrkandet.

Förslaget i motion Bo65 (mp) yrkande 1 om att bostadsbidragen skall utvecklas till ett *bastillägg* avstyrks. Enligt utskottets mening finns inte tillräcklig anledning för riksdagen att stödja ett förslag som på ett så grundläggande sätt som motionärernas skulle innebära en reformering av bostadsbidragssystemet utan att något i sak skulle stå att vinna.

Slutligen behandlar utskottet i detta avsnitt förslaget i propositionen om bostadsbidrag till hushåll med barn samt motionerna Bo62 (m) yrkande 3, Bo63 (c) yrkande 6 båda motionerna såvitt nu är i fråga samt Bo69 (mp).

I m-motionen yrkas, som framgått ovan, avslag på regeringens förslag om bostadsbidragen för år 1991 till hushåll med barn. I c-motionen, som framgått ovan, har yrkandet formulerats så att det i sak blir relevant vid en riksdagens anslutning till centerpartiets förslag om förändringar av skattesystemet. Om riksdagen inte accepterar centerpartiets förslag om skattesystemets utformning accepteras i c-motionen propositionen i vad avser bostadsbidragen.

Utskottet har inledningsvis i detta avsnitt redovisat motiven för regeringens nu diskuterade förslag om utformningen av bostadsbidragen till hushåll med barn. Sammanfattningsvis utgår förslagen från riksdagens målsättning om den utrymmesstandard som bör gälla för bidragsgivningen samt från regeringens förslag om omläggningen av skattesystemet. Även enligt utskottets mening bör förslagen grundas på dessa omständigheter. Under utskottets behandling av regeringsförslaget om *bostadsbidrag till barnfamiljer* har inte i motioner eller på annat sätt framförts alternativa förslag av sådan styrka att regeringens förslag om bostadsbidragen inte bör genomföras. Förslaget i c-motionen kan inte längre anses relevant om riksdagen godtar utskottets förslag till omläggning av skattesystemet. Det i propositionen intagna lagförslaget tillstyrks såvitt nu är i fråga. Motionerna Bo62 (m) yrkande 3 och Bo63 (c) yrkande 6 båda yrkandena såvitt nu är i fråga avstyrks.

I motion Bo69 (mp) behandlas frågan om en översyn av flerbarnsfamiljernas situation och det faktum att dessa familjer, enligt regeringens förslag i proposition 1989/90:140, fr.o.m. den 1 januari 1991 inte i samma utsträckning som för närvarande kommer att erhålla flerbarnstillägg inom barnbidragssystemets ram. Utskottet vill erinra om att vid en sammanvägning av ökningen av den bostadsanknutna delen avseende bostadsbidragen och det faktum att flerbarnstillägget inom barnbidragssystemet inte ökar som barnbidragen i övrigt för fyrbarnsfamiljerna innebär att dessa förändringar i stort sett tar ut varandra. För familjer med fem eller flera barn innebär sammanvägningen av dessa förändringar att sådana familjer får en icke oväsentlig förbättring. Utskottet anser det inte motiverat att nu föreslå att en *översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi* görs. Motion Bo69 (mp) avstyrks med hänvisning till vad nu anförts.

Beträffande den bidragsgrundande bostadskostnaden föreslås i propositionen den förändringen att kostnader för räntor på lån som tagits upp för förvärv av bostadsrättslägenhet, under vissa förutsättningar, skall få räknas in i bostadskostnaden.

I den under allmänna motionstiden väckta motionen Bo420 (m) yrkande 5 föreslås riksdagen besluta att bostadsrätthavare vid ansökan om bostadsbidrag får medräkna 50 % av kapitalkostnaden. Förslaget i motionen torde ta sikte endast på bostadsbidrag till hushåll med barn.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen om att *kostnaden för räntor på lån för förvärv av bostadsrätt* i vissa fall skall få räknas in i bostadskostnaden när bostadsbidraget bestäms. Utskottet föreslår att riksdagen antar det i propositionen intagna och som bilaga till detta betänkande fogade lagförslaget såvitt nu är i fråga. Förslaget i motionen får anses väl tillgodosett.

Bostadsbidrag till hushåll utan barn

Regeringens förslag om bostadsbidrag till hushåll utan barn innebär att de särskilda bidragen till ungdomar under 29 år behålls och inkomst- och bostadskostnadsgränserna anpassas till löne- och prisutvecklingen.

Bostadsbidrag föreslås införas också för andra hushåll utan barn. Bidraget föreslås avvägt så att det i huvudsak kompenserar de ökade bostadskostnader som följer av skatteomläggningen. Mot denna bakgrund föreslås i propositionen att bostadsbidrag skall lämnas med 30 % av bostadsutgifterna mellan 1 600 och 3 500 kr. i månaden och lämnas med oducerat belopp upp till en bidragsgrundande inkomst på högst 66 000 kr. per år. Över denna inkomst föreslås att bidragen reduceras med 10 % av den överskjutande inkomsten.

Beträffande den bidragsgrundande inkomsten föreslås att den beräknas på samma sätt som i propositionen förordats i fråga om bostadsbidrag till barnfamiljerna.

Slutligen föreslås i propositionen i denna del att den som har rätt till ungdomsbostadsbidrag i stället bör kunna få bostadsbidrag enligt de föreslagna reglerna avseende bostadsbidrag till andra hushåll utan barn för det fall dessa regler blir förmånligare.

I motion Bo62 (m) hemställs i yrkande 1 att riksdagen avslår förslaget i propositionen om införande av ett nytt bostadsbidrag till hushåll utan barn samt i yrkande 2, som utskottet uppfattat förslaget, att riksdagen beslutar att bidragsgivningen för ungdomsbostadsbidragen upphör fr.o.m. den 1 juli 1990.

På motsvarande sätt som beträffande bostadsbidrag till hushåll med barn föreslås i motion Bo63 (c) yrkande 6 såvitt nu är i fråga att bostadsbidragen höjs med 35 % av den i propositionen föreslagna nivån under förutsättning att riksdagen accepterar centerpartiets förslag om utformningen av skatteomläggningen. Om riksdagen godkänner regeringens förslag om skatteomläggningen bör enligt motionärerna också regeringens förslag om förändringar i bostadsbidragssystemet genomföras.

Utskottet behandlar inledningsvis förslaget i propositionen om ungdomsbostadsbidragens utformning och motion Bo62 (m) yrkande 2 om att dessa bidrag skall upphöra. Alltsedan dessa bidrag infördes för några år sedan har i motioner krävts att de skall avskaffas. Utskottet är lika litet nu som tidigare berett att tillstyrka motionsförslag om att bidragen bör avskaffas. Vid behandlingen av motsvarande förslag tidigare år (se bl.a. betänkande 1988/89:BoU7 s. 77) har utskottet anfört att bostadsbidrag borde kunna utgå också till ungdomar eftersom dessa hushåll ofta har låga inkomster och inte sällan är hänvisade till

nyproduktionen av bostäder. Ungdomarna får därmed ofta använda en större del av sin disponibla inkomst för att täcka sina boendekostnader än andra hushåll. Utskottet som vidhåller sin uppfattning avstyrker med det anförda bifall till motion Bo62 (m) yrkande 2 om *ungdomsbostadsbidragen* och tillstyrker regeringens förslag. Utskottet föreslår riksdagen att anta det i propositionen intagna och som bilaga till detta betänkande fogade lagförslaget såvitt nu är i fråga.

Utskottet har i yttrande 1989/90:BoU8y ställt sig bakom regeringens förslag om utformningen m.m. av *skatteomläggningen* såvitt rör utskottets beredningsområde. Med hänvisning till detta ställningstagande är det inte meningsfullt att i sak pröva förslaget i motion Bo63 (c) yrkande 6 såvitt nu är i fråga om *ungdomsbostadsbidragen*. Detta motionsförslag är nämligen, som framgått ovan, villkorat på så sätt att det förutsätter att centerpartiets förslag om skatteomläggningens omfattning och inriktning förverkligas.

Som framgår av propositionen har riksdagen givit regeringen tillkänna att *bostadsbidrag till hushåll utan barn* för tiden efter år 1990 borde kunna lämnas till dessa hushåll *utan begränsning till bidragstagarens ålder*. I den nu föreliggande propositionen läggs fram ett sådant förslag. På de grunder som där anförts tillstyrker utskottet förslaget och avstyrker motion Bo62 (m) yrkande 1 om avslag på propositionen i denna del. Riksdagen bör anta det i propositionen intagna och vid detta betänkande som bilaga fogade lagförslaget såvitt nu är i fråga.

Utskottet avstyrker, med hänvisning till vad ovan anförts om ungdomsbostadsbidragen, också motion Bo63 (c) yrkande 6 såvitt nu är i fråga om bostadskostnadsgränser m.m. avseende bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning av bidragstagarens ålder.

Som framgått ovan föreslås i propositionen att den som uppbär ungdomsbostadsbidrag skall kunna få bostadsbidrag enligt de regler som kommer att gälla för bostadsbidrag till andra hushåll utan barn, om det är förmånligare. I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 6 föreslås att också det omvända förhållandet skall gälla nämligen att "andra" hushåll utan barn skall få tillämpa ungdomsbostadsbidragsreglerna om dessa ger ett fördelaktigare utfall för bidragstagaren.

Beträffande den i motionen aktualiserade frågan om inte också det omvända förhållandet bör gälla nämligen att hushåll utan barn med någon bidragstagare äldre än 28 år skall kunna få bidrag enligt ungdomsbostadsbidragsreglerna vill utskottet anföra följande. Det kan finnas visst fog för uppfattningen i motionen. Enligt utskottets mening bör riksdagen sålunda besluta att *bostadsbidrag enligt ungdomsbostadsbidragsreglerna* skall kunna lämnas även till hushåll utan barn om den bidragssökande eller dennes make fyllt 29 år eller om någon av dem uppnår denna ålder under bidragsåret och under förutsättning att någon av dem uppbär studiemedel under bidragsåret. En ytterligare förutsättning är att rätt att uppbära bostadsbidrag enligt huvudregeln skall föreligga. Med anledning av vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 6 föreslår utskottet att riksdagen beslutar om ett tillägg till 14 § lagen om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag.

Det föreslagna tillägget bör tas in som ett fjärde stycke i paragrafen. Dessutom bör i 27 § tas in en ny fjärde punkt avseende upplysnings-skyldighet till kommunen i de nu aktuella fallen och i 29 § en ny femte punkt om när bostadsbidragen i dessa fall skall omprövas.

Utskottet anser slutligen att ett förtydligande bör göras också i första och andra styckena i 14 § så att det redan av denna paragraf framgår vilka delar av 21 § som blir tillämpliga i resp. fall.

I bilaga till betänkandet har tagits in ett förslag till ändringar i lagen om bostadsbidrag i enlighet med vad i de två senaste styckena förordats. Utskottet föreslår att riksdagen antar detta förslag.

Hela kostnaden för bostadsbidragsfördyringen för år 1991 bör belasta statsbudgeten enligt förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 7.

Den nuvarande *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen för år 1991* bör inte förändras. Som ytterligare framgår nedan kommer en parlamentarisk kommitté att ges i uppdrag att utreda principerna för kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Resultatet av denna utredning bör avvaktas. Motionen avstyrks.

I den under allmänna motionstiden 1990 väckta motionen Bo237 (s) föreslås att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna vad i motionen anförts om en undersökning av effekterna av ungdomsbostadsbidragen och orsaken till att dessa bidrag utnyttjas endast i låg omfattning.

Av boverkets anslagsframställning för budgetåret 1990/91 framgår att antalet bidragstagare i gruppen hushåll utan barn i maj 1989 var 11 500. Motionärerna anser antalet bidragstagare vara lågt. De förmodar att flera skäl bidrar härtill. Bl.a. anges att kunskapen om bidragen kan vara för dålig. Utskottet vill erinra om att bidragsmöjligheten endast funnits i drygt två år. Utskottet utgår från att boverket på olika sätt sprider information om möjligheten också för hushåll utan barn att erhålla bostadsbidrag. Det får närmast anses vara en instruktionsenlig uppgift för verket. Utskottet förutsätter att verket tar de initiativ som kan anses erforderliga för att öka kunskapen om dessa bostadsbidrag. Något riksdagens tillkännagivande enligt förslaget i motion Bo237 (s) om *information om ungdomsbostadsbidragen* kan inte nu anses erforderligt. Det finns enligt utskottets mening dessutom anledning att avvakta bidragsgivningens omfattning under det kommande bidragsåret.

Övriga frågor om bostadsbidrag

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 5 föreslås ett riksdagens tillkännagivande om att bostadsbidragssystemet bör utformas så att nya bidrag anpassade till de reella boendekostnader kan utgå från år 1992.

I propositionen anføres (s. 16) att förändrade beräkningsgrunder måste införas inför bidragsåret 1992 bl.a. mot bakgrund av förändringarna i skattesystemet. Bostadsministern avser föreslå regeringen att

uppdra åt boverket att i anslutning till anslagsframställningen för budgetåret 1991/92 och inom en oförändrad finansiell ram lämna förslag till förändringar av inkomstprövningen och den bidragsgrundande bostadskostnaden.

Vad i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 5 föreslagits om översyn av *bostadsbidragen inför 1992* torde i allt väsentligt komma att tillgodoses inom ramen för boverkets uppdrag. Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

I samma motion föreslås i yrkande 8 ett riksdagens tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om en långsiktig lösning av kostnaden för bostadsbidrag.

Nyligen har beslut fattats om direktiv till en parlamentarisk kommitté om statsbidragen och kommunernas finansiering. I detta sammanhang blir det naturligt att också överväga den av motionärerna aktualiserade frågan om *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen på längre sikt*. Mot bakgrund av det nu anförda kan det inte anses erforderligt föreslå riksdagen göra det i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 8 föreslagna tillkännagivandet.

I partimotionen Bo248 från vänsterpartiet kommunisterna föreslås riksdagen hos regeringen begära en utredning om förutsättningarna för bostadsbidrag vid skilsmässa.

Om föräldrarna inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet tillfaller den icke bostadsanknutna delen av bostadsbidraget den av föräldrarna som barnet är kyrkobokfört hos. Den delen som varierar med bostadskostnaden tillfaller båda föräldrarna för deras resp. bostad om förutsättningarna för bostadsbidrag i övrigt är uppfyllda.

Utskottet finner gällande regler lämpligt utformade. Det bör dock påpekas att för det fall föräldrarna inte har gemensam vårdnad om barnet det för den förälder hos vilken barnet inte stadigvarande bor kommer att finnas ökade möjligheter att få bostadsbidrag enligt reglerna för bidrag till hushåll utan barn; detta vid ett riksdagens bifall till vad utskottet ovan anför. Utskottet anser inte att det finns tillräckliga skäl att föreslå riksdagen att rikta den begäran till regeringen om reglerna för *bostadsbidrag vid skilsmässa* som föreslås i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo248.

Frågan om när *omprövning av bostadsbidragen* bör ske tas upp i motion Bo228 (s). Motionärerna anför att någon omprövning av bostadsbidraget inte sker då inkomstminskningen beror på tillfällig verksamhet men att däremot en omprövning i vissa fall görs om inkomstminskningen beror av att inkomsten av förvärvsarbete minskat.

De nu refererade reglerna får enligt utskottets mening anses vara lämpligt utformade. Motion Bo228 (s) avstyrks.

I motion Bo66 (s) föreslås riksdagen hos regeringen begära klarläggande av vissa tillämpningsföreskrifter som rör bostadsbidragen. Motionären erinrar om att riksdagen (1989/90:BoU5) beslutat anta en lag med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990. Av denna

lag framgår att bostadsbidrag för år 1990 i princip skall utgå med samma belopp som för december 1989. Vissa regler om när bostadsbidrag skall omprövas finns dock i lagen. Motionären hävdar dock att exempel finns på när en omprövning skett utan stöd i lagen.

Utskottet har erfårit att boverket uppmärksammat den i motionen behandlade frågan. Några ytterligare *tillämpningsanvisningar till bostadsbidragslagen* kan inte anses erforderliga. Inte heller kan det anses nödvändigt med ett riksdagens tillkännagivande om tillämpningen av lagen. Syftet med motion Bo66 (s) får anses tillgodosett varför den avstyrks.

I motionerna Bo63 (c) yrkande 7, Bo206 (c) och Bo249 (c) yrkande 14 föreslår motionärerna ändrade regler för utbetalning av bostadsbidrag m.m. I motionerna föreslås sammanfattningsvis att bostadsbidragen bör samordnas med det jämningsförfarande som finns i skattesystemet.

Motsvarande yrkanden har utskottet behandlat flera gånger tidigare och senast år 1989. Utskottet anförde då, med hänvisning till tidigare ställningstaganden, att det inte kunde anses lämpligt att lägga uppgifter på skatteadministrationen av den karaktär motionärerna förordat samt att det fick anses olämpligt att tillskapa stora administrativa system för i grunden olikartade uppgifter. Utskottet vidhåller sin uppfattning. Motionerna Bo63 (c) yrkande 7, Bo206 (c) och Bo249 (c) yrkande 14 om *bostadsbidrag och skattejämkning* avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Såvitt lagförslaget inte behandlats ovan tillstyrks det. Utskottet föreslår att riksdagen antar *lagförslaget i övrigt* med den lydelse som framgår av bilaga till detta betänkande.

Stöd för fastighetsförvärv m.m.

Stöd till barnfamiljer för köp av egnahem — förvärvslån

Under vissa förutsättningar kan det till barnfamiljer utgå lån för köp av äldre egnahem, s.k. förvärvslån. Lån lämnas till familjer med minst två barn och med sådana inkomster att familjen beräknas kunna få bostadsbidrag efter köpet. Som ytterligare förutsättningar gäller att huset inte är nybyggt och att kommunen åtagit sig ett visst förlustansvar. Till lånen är kopplade räntebidrag.

Stödformen trädde i kraft den 1 juli 1987 och gäller under en försöksperiod på tre år, dvs. t.o.m. den 30 juni 1990. En utvärdering av stödformen förutsattes som underlag för en ny prövning av stödet vid försöksperiodens utgång. Boverket har också genomfört och till regeringen redovisat en sådan utvärdering.

I propositionen framhåller bostadsministern att det även i fortsättningen behövs en stödform som gör det möjligt för flerbarnshushåll att få en tillräcklig utrymmesstandard, varför förvärvslånen bör behållas. Enligt hans mening aktualiserar dock erfarenheterna från lånens hitillsvarande tillämpning vissa förändringar.

Enligt bostadsministern är kommunens ståndpunkt när det gäller borgensfrågan av avgörande betydelse för att förvärvslån skall kunna lämnas. I en del fall har det visat sig att kommunerna har lämnat borgen för hus med fukt- eller mögelskador. Med hänvisning härtill förordas att det skall ställas ett uttryckligt krav på kommunal besiktning för att stöd skall få lämnas.

Vid boverkets utvärdering av förvärvslånen har olika synpunkter framkommit när det gäller inkomstprövningen för lånen med hjälp av reglerna för bostadsbidrag. Enligt propositionen bör dock den nuvarande inkomstprövningen behållas tills vidare. I sammanhanget förordas att lån till familjer som före förvärvet bor i ett egna hem eller i en bostadsrättslägenhet i fortsättningen begränsas till att avse den del av köpeskillingen som återstår sedan överskottet av försäljningen av familjens förutvarande bostad räknats av.

Förslag om en avveckling av förvärvslånen läggs fram dels i två motioner från den allmänna motionstiden, dels i tre motioner väckta med anledning av propositionen.

I motion Bo236 (m) yrkande 1 föreslås att förvärvslånen skall avvecklas — detta med hänvisning till att de dels är prisdrivande, dels ofta medför stora marginaleffekter. Enligt motionärerna bör regeringen i stället återkomma med förslag som bättre uppnår syftet att förbättra barnfamiljernas valfrihet i boendet. Även i de båda motionerna Bo62 (m) yrkande 4 och Bo68 (m) yrkande 4 förordas att förvärvslånen avvecklas av samma skäl. Enligt den sistnämnda motionen bör lånen ersättas av generella insatser som kommer alla barnfamiljer till godo.

Enligt motion Bo423 (fp) yrkande 26 bör förvärvslånen avvecklas av besparingsskäl. Med hänvisning bl.a. till riskerna för priskeffekter på småhusmarknaden föreslås i motion Bo64 (fp) att lånen avvecklas. Enligt motionärerna bör strävan i stället vara att skapa ett ekonomiskt utrymme för barnfamiljer så att de av egen kraft kan skaffa sig en lämplig bostad.

Med hänvisning bl.a. till att det bör råda neutralitet mellan olika upplåtelseformer föreslås i motion Bo65 (mp) yrkande 2 att förvärvslån skall kunna utgå också för köp av bostadsrätt. En förutsättning härför skall dock vara att den förvärvade bostadsrätten omfattas av hembud.

Utskottet behandlar först frågan om *en fortsatt förvärvslångivning* efter försöksperiodens utgång och förutsättningarna för denna långivning.

Bakom tillkomsten av förvärvslånen låg en strävan att ge barnfamiljer med låga inkomster möjlighet att efterfråga och få tillgång till större bostäder. Beslutet om att lånen skulle införas innebar dock att långivningen skulle omprövas på grundval av de erfarenheter som en utvärdering kunde ge efter en försöksperiod på tre år. Denna utvärdering har nu genomförts. Som framgår av regeringens förslag visar utvärderingen att lånen har fyllt sitt avsedda syfte, dvs. de har hjälpt barnfamiljer med flera barn och låga inkomster att förbättra sitt boende. Enligt bostadsministern har sålunda stödformen, med vissa

undantag, kommit rätt målgrupp till del. Bostadsutskottet delar uppfattningen att de aktuella lånen även fortsättningsvis behövs för att ge flerbarnshushåll möjlighet att få en tillräcklig utrymmesstandard.

Utskottet delar även vad som i regeringsförslaget anförts om behovet av förändringar i vad avser förutsättningarna för förvärvslånen. I enlighet med förslaget bör sålunda en kommunal besiktning av den aktuella fastigheten utgöra en förutsättning för lån och lånen till familjer som före förvärvet bor i ett egnahem eller i en bostadsrättslägenhet begränsas till att avse den del av köpeskillingen som återstår sedan överskottet av försäljningen av familjens förutvarande bostad räknats av.

Vad utskottet nu anför om den fortsatta förvärvslångivningen innebär att regeringens förslag tillstyrks. Motionerna Bo62 (m) yrkande 4, Bo64 (fp), Bo68 (m) yrkande 4, Bo236 (m) yrkande 1 f och Bo423 (fp) yrkande 26 med förslag om en avveckling av långivningen avstyrks sålunda.

Avslutningsvis behandlar utskottet i detta avsnitt frågan om *förvärvslån vid förvärv av bostadsrätt*.

De skäl som föranlett införandet av lån för förvärv av småhus — dvs. att ge flerbarnsfamiljer med låga inkomster möjlighet att efterfråga och få tillgång till större bostäder — gör sig enligt utskottet mening inte gällande i samma utsträckning när det gäller bostadsrätter. Utskottet är inte nu berett förorda att förvärvslånen utsträcks till att omfatta också denna typ av bostäder. Motion Bo65 (mp) yrkande 2 avstyrks med hänvisning härtill.

Stöd till förvärv av småhus i övrigt

I motion Bo201 (c) såvitt nu är i fråga framhålls att det är angeläget att finna ett system som som skapar större rättvisa mellan dem som bygger nytt och dem som väljer att satsa på ett äldre hus och sedan förbättra det. Med hänvisning härtill förordas att *statliga lån vid förvärv av äldre småhus* skall kunna utgå.

Bostadsutskottet har vid ett flertal tidigare tillfällen (senast 1988/89:BoU7 s. 67) avisat motsvarande motionsyrkande med hänvisning till möjligheterna att på den allmänna kreditmarknaden erhålla långfristiga lån för ändamålet. Utskottets ställningstagande i denna del står fast. Situationen på kreditmarknaden är fortsatt sådan att det inte föreligger något behov av en statligt reglerad långivning för förvärv av småhus. Motion Bo201 (c) såvitt nu är i fråga avstyrks.

För att bl.a. underlätta permanentboende i områden med stor efterfrågan på fritidshus föreslås i motion Bo557 (m) yrkande 10 att den bofasta befolkningen på vissa orter skall kunna få *statliga lån vid köp av permanentbostäder*.

Även i detta fall har utskottet vid ett flertal tidigare tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkande (senast 1988/89:BoU7 s. 67). Utskottet har härvid anslutit sig till motionärernas principiella uppfattning om vikten av att samhället medverkar till att permanentbostäder inte omvandlas till fritidsbostäder i områden där det råder brist på

sådana bostäder — en uppfattning som utskottet vidhåller. Samhället bör även fortsättningsvis på olika sätt verka för att bevara permanentboende i områden med stora fritidsvärden. I anslutning härtill vill utskottet också peka på de möjligheter till kommunalt förköp av fastigheter som behövs för permanentboende som förköpslagen medger. Till denna förköpsrätt har dessutom kopplats särskilda förvärvslån. Inom regeringskansliet bereds dessutom ett förslag till lag om förvärv av bostadsfastigheter på vissa orrer. Utskottet är inte berett förorda att lån skall kunna utgå i enlighet med vad som i motion Bo557 (m) yrkande 10 förordats. Motionen avstyrks sålunda.

Lån m.m. för gatukostnadsersättning

I vissa fall kan lån och räntebidrag lämnas för gatukostnadsersättning. Lånen lämnas till egnahemsägare och beräknas på samma sätt som lån och räntebidrag för ombyggnad.

I regeringens förslag framhålls att stödet tillkom i en situation där det var angeläget att husägare garanterades lån på rimliga villkor för ändamålet. Med hänvisning till att efterfrågan på stödet är mycket begränsad förordas att stödet avvecklas. Enligt förslaget bör det ankomma på regeringen att meddela de föreskrifter som behövs för att så snart som möjligt avveckla stödformen.

Förslaget om en *avveckling av lånen för gatukostnadsersättning*, som inte mött genmäle i motioner, tillstyrks av utskottet.

Vissa temporära stödformer m.m.

Hyresrabatter, återflyttningsbidrag och nybyggnadsbidrag

För att bl.a. stimulera produktionen av bostäder har sedan år 1982 flera olika temporära stödformer tillkommit. Det gäller bl.a. de år 1982 införda hyresrabatterna och de år 1986 införda återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen.

Med hänvisning till att andra och mer offensiva insatser bör prioriteras för att bl.a. lösa ungdomens bostadssituation föreslås i motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga att medel skall frigöras från andra och mindre angelägna områden genom att hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen avskaffas.

I motion Bo68 (m) yrkandena 8—10 föreslås att hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen skall avskaffas — detta med hänvisning till tidigare förslag om en avveckling av dessa stödformer.

Gemensamt för de nu aktuella stödformerna är att det inte längre utgår några ny bidrag eller rabatter. I takt med att tidigare beslutade stöd trappas av kommer därmed utbetalningarna att upphöra helt inom några få år. Utskottet vidhåller med hänvisning härtill sin tidigare uttryckta uppfattning (senast 1989/90:BoU13 s. 45 f.) att det måste anses rimligt att statsmakterna står fast vid gjorda utfästelser och att de aktuella stöden därför skall kunna utgå under den trots allt begränsade tidsperiod som ursprungligen avsetts. Utskottet avstyrker

med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga och Bo68 (m) yrkandena 8–10 om en *avveckling av hyresrabatterna, återflytningsbidragen och nybyggnadsbidragen*.

Ungdomsbostadsstöd

Som ett medel för att förbättra ungdomens bostadssituation infördes våren 1987 (BoU 1986/87:16) ett särskilt ungdomsbostadsstöd. Stödet utgår i form av ett särskilt bidrag till kommuner med brist på bostäder för ungdomar, enligt regeringens bestämmande. En förutsättning för stöd är att kommunen eller av kommunen utsett organ förmedlar genomgångsbostäder för ungdomar.

Krav på en avveckling av ungdomsbostadsstödet förs fram i två motioner.

I motion Bo68 (m) yrkande 7 föreslås ungdomsbostadsstödet avvecklat med hänvisning till tidigare förslag om att stödet skall avskaffas.

Även i motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga föreslås ungdomsbostadsstödet avvecklat — detta med hänvisning till att det är andra och mer offensiva insatser som i stället bör prioriteras för att bl.a. lösa ungdomens bostadssituation.

Utskottet har tidigare under våren 1990 haft att ta ställning till motionsförslag om en *avveckling av ungdomsbostadsstödet*. Vad utskottet därvid anför (1989/90:BoU13 s. 48) om behovet av ett fortsatt ungdomsbostadsstöd står fast. Bostadssituationen på många orter är fortfarande sådan att ett stöd är motiverat. Med avseende på att stödet tillkom år 1987 måste det för att kunna få sin avsedda effekt få vara i kraft under en så lång tid att kommuner och fastighetsägare hinner genomföra erforderliga planerings- och byggnadsåtgärder m.m. Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motionerna Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga och Bo68 (m) yrkande 7.

Ersättning enligt 33 § 1962 års bostadslånekungörelse

Enligt 33 § 1962 års bostadslånekungörelse eller motsvarande äldre bestämmelser har en kommun rätt att under vissa förutsättningar få ersättning av statsmedel för att täcka en förlust som har uppstått vid förvaltning av hus som tillhör ett allmännyttigt bostadsföretag. Sedan den 1 juli 1986 gäller dock som förutsättning för bostadslån vid ombyggnad att kommunen och bostadsföretaget, beträffande det hus för vilket bostadslån beviljas, medger att ersättning av statsmedel enligt den nu aktuella 33 § inte skall lämnas för förluster som uppkommer efter ombyggnaden.

Med hänvisning till att medel måste frigöras för att bl.a. möjliggöra mera offensiva insatser föreslås i motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga att *den s.k. § 33-ersättningen* avskaffas.

Utskottet har vid sin behandling av ett motsvarande motionsyrkande tidigare i vår (1989/90:BoU13 s. 32) anför (att det förlustansvar som staten påtagit sig genom de nu aktuella bestämmelserna har uppkommit genom ett civilrättsligt avtal mellan staten och låntagaren och att

det mot bakgrund härav inte är möjligt för staten att ensidigt frånsäga sig detta ansvar. Denna utskottets uppfattning står fast. Motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga avstyrks sålunda. Däremot kan naturligtvis överenskommelse träffas mellan långgivare och låntagare om att förlustansvaret skall upphöra. Bostadsutskottet och riksdagen (BoU 1985/86:13 s. 47) har också medverkat till att underlätta att överenskommelser med denna innebörd kan träffas genom att ställa sig bakom de ovan redovisade bestämmelserna i fråga om förlustansvaret i samband med ombyggnadslånggivningen.

Boendemiljöbidrag m.m.

Under tiden den 1 juli 1986—den 30 juni 1989 har statsbidrag för förnyelseåtgärder i vissa bostadsområden kunnat utgå — det s.k. förnyelsebidraget. Bidraget lämnades till sådana åtgärder i allmännyttiga bostadsföretags flerbostadshusområden som syftade till att minska antalet outhyrda lägenheter och/eller förbättra den sociala miljön i området. En förutsättning för bidrag var att bostadsföretaget och kommunen hade upprättat ett gemensamt åtgärdsprogram för området som även omfattade sociala åtgärder. Vidare ställdes krav på att kommunen lämnade ett bidrag som motsvarade minst hälften av det statliga bidraget.

I samband med beslutet om en avveckling av förnyelsebidragen uttalade bostadsutskottet och riksdagen bl.a. att behovet av olika åtgärder i syfte att förbättra både den fysiska och sociala miljön kvarstod i många bostadsområden. Enligt utskottets mening borde mot denna bakgrund formerna för samhällets fortsatta stöd till bostadsområden med bl.a. sociala problem ses över i syfte att finna en lämplig ersättning för förnyelsebidragen och att det borde ankomma på regeringen att återkomma med förslag med denna inriktning.

I motion Bo210 (s) anförs att det finns anledning för riksdagen att ånyo aktualisera frågan om ett statligt stöd till boendemiljön i vissa av våra bostadsområden och då inte minst i storstädernas förorter. Det finns enligt motionärernas mening goda skäl hävda att staten återigen bör ställa medel till förfogande för upprustning av bostadsområden i vilka den sociala miljön behöver förbättras. I första hand föreslås det förordade stödet riktat till de allmännyttiga bostadsföretagen.

För att rätta till de problem som finns i de s.k. miljonprogramsområdena krävs det enligt motion Bo212 (s) yrkande 8 en rad åtgärder. Enligt motionärerna handlar det bl.a. om förbättringar av den fysiska miljön och en mer varierad bostadsmiljö. En förutsättning för förnyelsen av dessa områden anges dock vara att staten ger ett sådant stöd härför att förnyelsen inte drabbar kommuner och hyresgäster på ett oskäligt sätt.

Bostadsutskottet delar motionärernas principiella uppfattning om behovet av ett stöd för förnyelsen av bl.a. miljonprogrammets bostadsområden. Som framgår av den kortfattade framställningen ovan har också utskottet givit uttryck härför redan i samband med beslutet om en avveckling av förnyelsebidragen. Mot bakgrund av riksdagens till-

kännagivande år 1989 aviserar bostadsministern i budgetpropositionen (bil. 13 s. 39) att han avser att återkomma till frågan under våren 1990. Enligt utskottets mening bör vidare ställningstaganden om *boendemiljöbidrag m.m.* anstå i avvaktan härpå. Motionerna Bo210 (s) och Bo212 (s) yrkande 8 bör därför inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

Anslag till räntebidrag

Med utgångspunkt i tidigare beslutade begränsningar av räntebidragen för år 1990 (prop. 1989/90:49, BoU8, rskr. 101) och med hänsyn tagen till de förslag till begränsningar som lämnas i den nu föreliggande propositionen samt till höjningen av ränteläget förordar bostadsministern att anslaget till räntebidrag för budgetåret 1990/90 skall föras upp med 22 550 000 000 kr.

I den under allmänna motionstiden väckta motionen Bo249 (c) yrkande 12 föreslås att anslaget till räntebidrag skall minskas med 329 milj. kr. i förhållande till det förslag som läggs fram i budgetpropositionen i avvaktan på särskild proposition i ämnet.

Med hänvisning till i samma motion framlagda förslag om en avveckling av vissa temporära stödformer m.m. föreslås i motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga att räntebidragsanslaget skall minskas med 185 milj. kr. i förhållande till regeringens nu föreliggande förslag.

Utskottet har avstyrkt de motionsförslag som grundar anslagsberäkningarna i motionerna Bo249 (c) yrkande 12 samt Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga. Förutsättningar saknas därmed att beräkna anslaget till räntebidrag i enlighet med motionsförslagen, varför de avstyrks. Regeringens förslag till *anslag* tillstyrks.

1983 års bostadsförbättringsprogram m.m.

Riksdagens revisorers förslag

Riksdagens revisorer har granskat genomförandet av 1983 års bostadsförbättringsprogram, det s.k. ROT-programmet. I revisorernas förslag till riksdagen 1989/90:13 redovisas resultatet av denna granskning samt lämnas vissa förslag till förändringar i programmet m.m. Tre motioner har väckts med anledning av revisorernas förslag. I detta avsnitt behandlas även yrkanden i två motioner från den allmänna motionstiden samt i en motion väckt med anledning av den i detta betänkande behandlade propositionen.

Revisorerna har vid sin granskning funnit att ROT-programmet har bidragit till att förnyelsearbetet på bostadsområdet intensifierats och att delar av bostadsbeståndet har förbättrats och förnyats. De anser dock att möjligheterna till ett effektivt genomförande av programmet påverkats i negativ riktning av ryckigheter i genomförandet föranledda av åtgärder i syfte att främja nybyggandet av bostäder. Revisorerna anser att det även fortsättningsvis behövs statligt stöd i olika former till bostadsförbättringsåtgärder och lägger fram förslag om vissa förändringar i bl.a. handläggningen av stödet.

Vad gäller frågan om ryckigheten i genomförandet av ROT-programmet hänvisas till olika beslut om förändringar av stöd villkor m.m. Man pekar i första hand på de förändringar som beslutades av regeringen och riksdagen hösten 1988 då rambegränsningar för ombyggnadsverksamheten infördes för hela landet och den garanterade räntan för vissa ombyggnadslån höjdes. Dessa förändringar anses ha förorsakat problem för många ombyggnadsprojekt.

Revisorerna hävdar att den nuvarande handläggningen av bostadsförbättringsstödet är omständlig och föga rationell. För att bl.a. förbättra handläggningen föreslås att förnyelsearbetet i större utsträckning skall styras av de enskilda kommunerna. Lån och bidrag föreslås lämnas direkt av kommunerna. Detta skulle enligt revisorerna även möjliggöra en bättre samordning mellan bygglovprövning och låneprövning.

I revisorernas rapport finns ett antal förslag till förändringar i det administrativa förfarandet som revisorerna anser bör aktualiseras oavsett om kommunerna får ökade befogenheter eller inte. Handläggningsordningen för ombyggnadslån föreslås göras om så att standardkraven enligt plan- och bygglagen (PBL) inte skall behöva prövas även för lånebesluten. Vidare anförs att det är tveksamt om det behövs särskilda tillämpningsföreskrifter till PBL när det gäller ombyggnadsfall. Bland de övriga synpunkter som redovisas angående det administrativa förfarandet kan nämnas att revisorerna förespråkar en precisering av gränsen mellan underhåll och ombyggnad samt att formerna för ett lagstadgat underhåll bör utvecklas.

Revisorerna påtalar avslutningsvis behovet av ett bättre kunskapsunderlag i frågor av betydelse för bostadsförbättringsverksamheten. Det framhålls att forskningen avseende underhåll, förnyelse och ombyggnad inte får försummas. För det fortsatta arbetet med bostadsförbättringar bör det senast vid programtidens slut år 1993 finnas en samlad bild av huvudproblemen inom bostadsförbättringsområdet. Statens råd för byggnadsforskning (BFR) föreslås i samarbete med boverket få i uppdrag att initiera forskningsprojekt och praktiska fullskaleexperiment på strategiska områden.

Med stöd av vad som anförts i förslaget till riksdagen och med utgångspunkt i uppfattningen att ett bostadsförbättringsprogram bör finnas även efter år 1993 föreslår revisorerna att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna dels att systemet för bostadsförbättringsåtgärder bör ses över i de avseenden revisorerna förordar, dels att BFR bör ges i uppdrag att i samarbete med boverket initiera den forskning på bostadsförbättringsområdet som förordats av revisorerna.

Motionerna

I motion Bo53 (m) anför motionärerna att de liksom revisorerna är kritiska till det nuvarande bostadsförbättringsprogrammet. Till skillnad från revisorerna anser de att programmet bör avvecklas. I stället förordas att ett system byggs upp som kan ge större långsiktighet vid förnyelsearbetet. Det nuvarande låne- och bidragssystemet föreslås ersättas med en rätt för fastighetsägare att göra skattefria avsättningar till

reparationsfonder. Fonderna skall vara fastighetsanknutna och medel skall endast kunna lyftas för renovering och modernisering av fastigheten.

Motsvarande förslag har också lagts fram i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 16 från allmänna motionstiden samt i motion Bo68 (m) yrkande 5 väckt med anledning av propositionen. I den sistnämnda motionen preciseras tidpunkten för införandet av det nya systemet till den 1 januari 1991.

Förslag om skattebefriade reparationsfonder läggs även fram i motion Bo419 (c) yrkande 2 från allmänna motionstiden. Motionärerna framhåller att hyresgäststyrt lägenhetsunderhåll i dag med få undantag endast förekommer hos de allmännyttiga bostadsföretagen. För att alla hyresgäster skall kunna ges möjlighet att utöva större inflytande över sitt boende föreslås skattereglerna ändras så att privata fastighetsägare ges rätten att fondera medel till underhåll av lägenheterna skattefritt. Fondmedlen skall sedan följa resp. lägenhet och hyresgästen ges möjlighet till inflytande över lägenhetsunderhållet.

I ytterligare en motion — Bo55 (fp) — förordas att ett system med skattebefriade reparationsfonder utvecklas. I motionen riktas kritik i olika avseenden mot det hittillsvarande bostadsförbättringsprogrammet, bl.a. instämmer motionärerna i revisorernas kritik mot ryckigheten i den förda politiken. I motionen hänvisas till förslag som folkpartiet i andra sammanhang fört fram angående bostadsförbättringsverksamheten; om hyresgästernas ställning, om att ombyggnadsverksamheten inte skall styras av rambegränsningar och om att räntestöd inte skall kunna utgå till miljonprogrammets årgångar. En översyn av systemet för bostadsförbättringsåtgärder föreslås genomföras utifrån den principiella inriktning som förordats i motionen.

Viss kritik mot riksdagens revisorers granskning av bostadsförbättringsprogrammet förs fram i motion Bo54 (vpk). Revisorerna anses ha utgått från ett alltför ensidigt producentperspektiv i sin granskning. En mer komplett översyn av bostadsförbättringsstödet anser motionärerna att boverket har presenterat i sin rapport Bostadsförnyelse på 90-talet. I motionen framhålls vidare att de boende ofta har upplevt genomgripande ombyggnader som hotfulla och onödigt hyresuppdrivande. Motionärerna anser därför att bostadsförbättringsprogrammet behöver ändras och att man i detta arbete kan utgå från boverkets förslag. Det fortsatta programmet bör tydligt inriktas mot underhåll och varsam upprustning. Den i revisorernas granskning efterfrågade samordningen mellan bygglovprövning och låneprövning samt en ökad kommunal medverkan anses enkelt kunna tillgodoses genom att bygglovsplikten utsträcks till alla subventionerade åtgärder. Slutligen instämmer motionärerna i revisorernas förslag om en precisering av gränsen mellan underhåll och ombyggnad samt en utveckling av formerna för ett lagstadgat underhåll. I motionens hemställan begärs ett tillkännagivande om vad som i motionen anförts.

Bostadsutskottet gör följande överväganden i de frågor om bostadsförbättringsprogrammet som har aktualiserats med anledning av revisorernas förslag samt de redovisade motionerna.

Det kan inledningsvis konstateras att revisorerna anser att granskningen har insat att bostadsförbättringsprogrammet till stor del bidragit till att ombyggnadsverksamheten intensifierats och att åtgärder som var välbehövliga av bostadssociala skäl har genomförts. Även utskottet har för sin del vid flera tillfällen framhållit att erfarenheterna från det s.k. ROT-programmet i huvudsak har varit goda och att programmet sammantaget väl fyllt sin tilltänkta uppgift. Revisorerna riktar emellertid även kritik mot vad man kallar ryckighet i genomförandet av bostadsförbättringsprogrammet. Utskottet anser det inte uteslutet att vissa av dessa synpunkter, sett ur det perspektiv som kan anläggas i efterhand, kan ha visst fog för sig. Det bör dock framhållas att de förändringar av stöd villkor m.m. som har beslutats av regering och riksdag givetvis har skett efter avvägningar mellan behovet av långsiktighet i förnyelsesammanhangen och t.ex. krav på ett ökat nybyggande av bostäder.

I detta sammanhang bör erinras om att de statliga insatserna för att uppnå en god bostadsförsörjning framför allt består i att ställa resurser till förfogande för produktion och förnyelse av bostadsbeståndet samt i övrigt fastlägga ramarna för ansvarsfördelningen mellan de olika parterna på bostadsmarknaden. Själva genomförandet av bostadspolitiken åvilar kommunerna, bostadsföretagen och de boende. Denna ansvarsfördelning medför att de medel som står till statsmakternas förfogande när t.ex. obalanser på bostadsmarknaden uppstår är av den typ som användes hösten 1988 för att bl.a. stimulera en ökad nyproduktion av bostäder.

Det statliga stödsystemet till bostadssektorn kan givetvis inte heller betraktas som statiskt och för alltid givet. Vissa stödformer har redan från början varit begränsade till en viss tidsperiod och syftat till att få i gång en viss verksamhet. För andra former av stöd har villkoren behövt anpassas till förändrade förhållanden på bostadsmarknaden och olika politiska beslut på andra områden. Sammantaget måste en sådan utveckling ses som en naturlig del av den statliga bostadspolitiken.

Ett av revisorernas huvudförslag till förändringar av bostadsförbättringsstödet är att förnyelsearbetet i högre utsträckning än i dag skall styras av de enskilda kommunerna. Bl.a. föreslås lån och bidrag till bostadsförbättring lämnas av kommunerna. Frågan om handläggningen av olika stöd till bostadssektorn och var beslutet om stöd skall fattas har under det senaste årtiondet i ett flertal sammanhang varit föremål för olika överväganden. Vad gäller exempelvis bostadsanpassningsbidraget har beslutanderätten helt flyttats över till kommunerna. Inom ramen för frikommunförsöket har dessutom ett antal kommuner givits möjlighet att fatta beslut även i sådana ärenden som normalt beslutas av länsbostadsnämnden. Försöksverksamheten omfattar även stödfor-

mer som ingår i bostadsförbättringsprogrammet, bl.a. det statliga räntestödet vid förbättring av bostadshus. Frikommunförsöket är avsett att pågå till utgången av år 1991.

Det bör framhållas att en aktiv medverkan från kommunens sida är en förutsättning även i den handläggningsordning som i dag gäller flertalet stödformer. Som revisorerna anför bör givetvis också eventuella samordningsvinster mellan bygglovprövningen och låneprövningen inom kommunen tas till vara. Det kan sammanfattningsvis konstateras att frågan om formerna för den kommunala medverkan i handläggningen av stödet till bl.a. bostadsförnyelsen löpande är föremål för uppmärksamhet och dessutom för närvarande omfattas av en försöksverksamhet. Utskottet är inte berett att för närvarande förorda någon förändrad arbetsfördelning mellan kommunerna och länsbostadsnämnderna.

Revisorerna anser att den administrativa ordningen för genomförande av bostadsförbättringar är orationell och handläggningsrutinerna vid länsbostadsnämnderna i en del fall är föråldrade. Även denna fråga har varit föremål för ett omfattande förändringsarbete under senare år. Bl.a. har nyligen en förenklad metod för beräkning av låneunderlag och pantvärde införts. Utskottet instämmer dock i revisorernas bedömning att åtskilligt återstår att göra på detta område. Förslag om en förenklad handläggning av bostadslån m.m. presenterades under hösten 1989 av en utredare som regeringen tillkallat (SOU 1989:96). Denna fråga har även ett starkt samband med vilka möjligheter till förenklingar som ett nytt bostadsfinansieringssystem medger. Innan förslaget på detta område har presenterats är det enligt utskottets mening inte lämpligt att utifrån nuvarande bostadsfinansieringssystem fatta beslut om större förändringar i olika handläggningsrutiner. Det bör dock påpekas att boverket har som löpande uppgift att genomföra förenklingar i låneföreskrifterna.

De övriga frågor som revisorerna tar upp i avsnittet om förändringar i det administrativa förfarandet är även dessa till stor del beroende av de kommande besluten avseende förändringar i bostadsfinansieringssystemet. Boverkets utredning om bostadsförnyelsen på 90-talet innehåller också överväganden och förslag på detta område.

Vad gäller den av revisorerna aktualiserade frågan om de särskilda tillämpningsföreskrifterna till PBL i ombyggnadsfallen bör understrykas att lagstiftningens uppbyggnad förutsätter att, liksom beträffande nybyggande, även vad som skall gälla vid ombyggnad kräver preciseringar genom tillämpningsföreskrifter (se t.ex. prop. 1985/86:1 s. 237 ff.). Dessa tillämpningsföreskrifter skall givetvis utformas så att en varsam ombyggnad underlättas och så att utrymme ges för att ta till vara den enskilda byggnadens förutsättningar. Arbetet med ombyggnadsföreskrifterna pågår för närvarande vid boverket.

Revisorerna framhåller i sitt förslag till riksdagen behovet av en forskning avseende underhåll, förnyelse och ombyggnad. Vidare understryker revisorerna att det är angeläget att samlade redovisningar av huvudproblemen inom bostadsförbättringsområdet tas fram. Bostadsutskottet delar dessa synpunkter och har i olika sammanhang betonat

vikten av FoU-insatser på områden med betydelse för bostadsförnyelsen. Utskottet anser att detta forskningsområde är högt prioriterat vid byggnadsforskningens olika organ. Exempelvis innefattar i princip samtliga prioriterade insatsområden vid BFR även frågeställningar med betydelse för bostadsförnyelsen. Ett flertal forskningsprojekt har dessutom avsett de samlade konsekvenserna av olika typer av förnyelse och resulterat i att BFR förordar varsamhet i förnyelsearbetet. Vad gäller behovet av att en samlad bild redovisas av bostadsförnyelsens huvudproblem framhålls i BFRs remissyttrande över revisorernas rapport att flera kunskapsöversikter kommer att presenteras under de närmaste åren. Utskottet anser mot denna bakgrund att något tillkännagivande från riksdagens sida om behovet av att BFR initierar forskning på bostadsförbättringsområdet inte är nödvändigt.

Med hänvisning till vad ovan anförts beträffande flera av de frågor som aktualiserats i *riksdagens revisorers förslag* finner utskottet det inte erforderligt att föreslå riksdagen göra det i förslaget förordade tillkännagivandet. Vissa av de av revisorerna aktualiserade frågorna har också anknytning till den aviserade propositionen om ett nytt bostadsfinansieringssystem.

Bostadsutskottet är inte heller berett att stödja den ordning som förordats i motion Bo54 (vpk) i syfte att uppnå en ökad kommunal medverkan, dvs. förslaget om att alla subventionerade åtgärder skall omfattas av bygglovplikt. En sådan lösning skulle vara onödigt omständlig och betungande för såväl den enskilde fastighetsägaren som för kommunerna. Vad som i övrigt i motionen anförts och föreslagits om bostadsförnyelsen torde till stor del komma att övervägas vid den fortsatta behandlingen av boverkets rapport. Ett tillkännagivande enligt motionärernas förslag kan enligt utskottets mening därför undvaras.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsförslagen om olika system för *skattebefriade reparationsfonder*.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare haft att ta ställning till motsvarande förslag som nu läggs fram (se t.ex. 1988/89:BoU7 s. 51). Vad gäller motionsförslagen (m) om att helt avskaffa det nuvarande ROT-finansieringssystemet och ersätta detta med en rätt för fastighetsägare att göra skattefria avsättningar till reparationsfonder har utskottet vid dessa tillfällen avstyrkt förslagen med hänvisning till att erfarenheterna från ROT-programmet i huvudsak varit goda och programmet sammantaget väl fyllt sin tilltänkta uppgift. Riksdagens revisorer har i sin granskning visserligen haft vissa synpunkter på genomförandet av ROT-programmet men redovisar samtidigt som sin uppfattning att ett statligt bostadsförbättringsprogram bör finnas kvar efter nuvarande programtids utgång år 1993. Även bostadsutskottet utgår från att olika former av statliga insatser också fortsättningsvis kommer att krävas för att stödja förnyelsen av vårt bostadsbestånd. Som utskottet flera gånger framhållit kommer dock villkoren m.m. för detta stöd att behöva övervägas vid införandet av ett nytt bostadsfinansieringssystem.

Även möjligheterna att tillgodose utgångspunkten för förslaget om underhållsfonder i syfte att bl.a. underlätta ett hyresgäststyrt lägenhetsunderhåll kommer sannolikt att bättre kunna bedömas när reformar-

betet med ett nytt bostadsfinansieringssystem redovisats för riksdagen senare under år 1990. Som anförs i motion Bo419 (c) är det angeläget att finna former för hur hyresgästerna även i det privata fastighetsbeståndet skall kunna ges möjlighet att utöva inflytande över sitt boende på motsvarande sätt som man i större delen av det allmännyttiga beståndet genom överenskommelser redan uppnått. Vad gäller den lösning som föreslås i den aktuella motionen (c) för att uppnå detta syfte bör dock framhållas att en av grundtankarna bakom föreliggande förslag om en reformerad företagsbeskattning är att förenkla den skattetekniska uppbyggnaden. Som ett inslag i denna strävan föreslås att fonderingssystemen på vissa andra områden slopas. Utskottet ställer sig mot denna bakgrund mycket tveksamt till att på bostadsförvaltningens område gå motsatt väg och införa en ny form av uppskovsinstitut.

Mot bakgrund av vad som anförts om skattebefriade reparationsfonder avstyrker utskottet motionerna Bo68 (m) yrkande 5, Bo53 (m), Bo55 (fp) detta yrkande såvitt nu är i fråga, Bo403 (m) yrkande 16 och Bo419 (c) yrkande 2.

Synpunkter som förs fram i motion Bo55 (fp) om medgivande från de boende för ombyggnad i lägenhet m.m. har utskottet behandlat flera gånger tidigare. Någon omprövning av dessa ställningstaganden är inte nu aktuell. Förslagen i motion Bo55 (fp) såvitt nu är i fråga om *formerna för stödet till bostadsförbättring* avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m.* att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo212 yrkande 4, 1989/90:Bo249 yrkande 10 och 1989/90:Bo403 yrkandena 12 och 14,

res. 1 (m)

res. 2 (c)

2. beträffande *de bostadssociala målen* att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 2 och 1989/90:Bo67 yrkande 1,

res. 3 (m) - motiv.

res. 4 (c)

res. 5 (vpk)

3. beträffande *beskattning av boendet* att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo63 yrkande 1,

res. 6 (m) - motiv.

res. 7 (c)

4. beträffande *investeringsbidrag* att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo63 yrkande 3,

res. 8 (m) - motiv.

res. 9 (c)

5. beträffande *räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991* att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 2 avslår motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 4, 1989/90:Bo67 yrkandena 2 och 4 samt 1989/90:Bo68 yrkandena 1, 2 och 3,

res. 10 (m)

res. 11 (c)
res. 12 (vpk)

6. beträffande *den garanterade räntan vid ombyggnad*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo249 yrkande 2 och
1989/90:Bo544 yrkande 2,

res. 13 (c, mp)

7. beträffande *räntebidrag till vissa underhållslån*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo68 yrkande 6 och
1989/90:Bo236 yrkande 1 e,

res. 14 (m)

8. beträffande *räntestöd vid förbättring av bostadshus*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 3
avslår motion 1989/90:Bo67 yrkande 3,

res. 15 (vpk)

9. beträffande *reformer inom familjebeskattningen som alternativ
till bostadsbidragen*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 3 såvitt
nu är i fråga och 1989/90:Bo233,

res. 16 (m)

10. beträffande *bostadsbidragen och de sociala målen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo249 yrkande 13,

res. 17 (m) - motiv.

res. 18 (c)

11. beträffande *bastillägg*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo65 yrkande 1,

res. 19 (mp)

12. beträffande *bostadsbidrag till barnfamiljer*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 1
såvitt nu är i fråga antar som bilaga till detta betänkande fogat
förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag i
motsvarande del och avslår motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 3
och 1989/90:Bo63 yrkande 6 båda motionsyrkandena såvitt nu är
i fråga,

res. 20 (m)

res. 21 (c)

13. beträffande *översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo69,

res. 22 (m) - motiv.

res. 23 (mp)

14. beträffande *kostnaden för räntor på lån för förvärv av
bostadsrätt*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 1
såvitt nu är i fråga antar som bilaga till detta betänkande fogat
förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag i
motsvarande del och avslår motion 1989/90:Bo420 yrkande 5,

res. 24 (m)

15. beträffande *ungdomsbostadsbidragen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo62 yrkande 2,

res. 25 (m)

res. 26 (c) - motiv.

16. beträffande *skatteomläggningen och ungdomsbostadsbidragen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo63 yrkande 6 såvitt nu är i fråga,

res. 27 (m) - motiv.

res. 28 (c)

17. beträffande *bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 1 såvitt nu är i fråga antar som bilaga till detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag i motsvarande del och avslår motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 1 samt 1989/90:Bo63 yrkande 6, detta yrkande såvitt nu är i fråga,

res. 29 (m)

res. 30 (c)

18. beträffande *bostadsbidrag enligt ungdomsbostadsbidragsreglerna*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och motion 1989/90:Bo67 yrkande 6 antar som bilaga till detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag i motsvarande del,

res. 31 (m)

19. beträffande *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen år 1991*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo67 yrkande 7,

res. 32 (vpk)

20. beträffande *information om ungdomsbostadsbidragen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo237,

res. 33 (m) - motiv.

21. beträffande *bostadsbidragen inför 1992*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo67 yrkande 5,

res. 34 (m) - motiv.

22. beträffande *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen på längre sikt*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo67 yrkande 8,

res. 35 (vpk)

23. beträffande *bostadsbidrag vid skilsmässa*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo248,

24. beträffande *omprövning av bostadsbidragen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo228,

25. beträffande *tillämpningsanvisningar till bostadsbidragslagen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo66,

26. beträffande *bostadsbidrag och skattejämkning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 7, 1989/90:Bo206 och 1989/90:Bo249 yrkande 14,

res. 36 (c)

27. beträffande *lagförslaget i övrigt*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 1

såvitt nu är i fråga antar som bilaga till detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag såvitt förslaget inte behandlats ovan,

28. beträffande *en fortsatt förvärvslånggivning*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 4 avslår motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 4, 1989/90:Bo64, 1989/90:Bo68 yrkande 4, 1989/90:Bo236 yrkande 1 f och 1989/90:Bo423 yrkande 26,

res. 37 (m, fp)

29. beträffande *förvärvslån vid förvärv av bostadsrätt*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo65 yrkande 2,

res. 38 (m, fp) - motiv.

res. 39 (vpk, mp)

30. beträffande *statliga lån vid förvärv av äldre småhus*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo201 såvitt nu är i fråga,

31. beträffande *statliga lån vid köp av permanentbostäder*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo557 yrkande 10,

res. 40 (m)

32. beträffande *avveckling av lånen för gatukostnadsersättning*
att riksdagen bifaller proposition 1989/90:144 yrkande 5,

33. beträffande *avveckling av hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 5 såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo68 yrkandena 8–10,

res. 41 (m, fp, c)

34. beträffande *avveckling av ungdomsbostadsstödet*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, och 1989/90:Bo68 yrkande 7,

res. 42 (m, fp, c)

35. beträffande *den s.k. § 33-ersättningen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo63 yrkande 5 såvitt nu är i fråga,

res. 43 (c)

36. beträffande *boendemiljöbidrag m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo210 och 1989/90:Bo212 yrkande 8,

res. 44 (m) - motiv.

res. 45 (vpk)

37. beträffande *anslag*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:144 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, och 1989/90:Bo249 yrkande 12 till *Räntebidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 22 550 000 000 kr.,

res. 46 (m) - villk. 10, 14, 37, 41 och 42

res. 47 (c) - villk. 37, 41, 42 och 43

38. beträffande *riksdagens revisorers förslag*
att riksdagen avslår riksdagens revisorers förslag 1989/90:13 samt motion 1989/90:Bo54,

res. 48 (m) - motiv.

res. 49 (fp) - motiv.

res. 50 (c)

res. 51 (vpk)

res. 52 (mp)

39. *beträffande skattebefriade reparationsfonder*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo53, 1989/90:Bo55, detta yrkande såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo68 yrkande 5, 1989/90:Bo403 yrkande 16 och 1989/90:Bo419 yrkande 2,

res. 53 (fp, c)

res. 54 (m)

40. *beträffande formerna för stödet till bostadsförbättring*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo55 såvitt nu är i fråga.

res. 55 (fp, c)

Stockholm den 22 maj 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s) momenten 1–14, Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Britta Sundin (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Eva Goës (mp).

1. Grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m. (mom. 1)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Yrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis i detta betänkande redovisa sin syn på det nuvarande bostadsfinansieringssystemet och vilka riktlinjer som bör bilda utgångspunkt för ett reformerat system.

Den svenska bostadsmarknaden befinner sig i stark obalans. Det har blivit alltmer uppenbart att såväl gällande lånevillkor som olika skatte regler medfört att grundförutsättningarna för en väl fungerande bostadsmarknad inte föreligger. Neutraliteten mellan upplåtelseformerna är satt ur spel och ägandet av en egen bostad försvåras på olika sätt. De nuvarande lånevillkoren inom bostadssektorn är liksom nybyggnadsreglerna dessutom kostnadsdrivande, samtidigt som de hindrar konsumenternas önskemål från att slå igenom på bostadsmarknaden. Resultatet har blivit höga bostadskostnader som dessutom ökar snabbt.

Enligt utskottets mening är det uppenbart att gällande lånesystem måste förändras i grunden. Utgångspunkten bör vara att konsumenterna skall kunna tillgodose sina önskemål om utformning, standard och

utrustning utan att bli styrda av olika låne- och skattevillkor. Det är också angeläget att finansieringssystemet ges en enkel utformning och att den nuvarande lånebyråkratin kan avskaffas.

I moderata samlingspartiets partimotion Bo403 redovisas vissa riktlinjer för ett reformerat bostadslånesystem som utskottet kan ställa sig bakom. Det nya låne- och bostadsfinansieringssystemet bör således i huvudsak utformas så att räntebidragsberättigade bostadslån utgår som enhetslån per m² bostadsyta, neutralt mellan alla byggherrar och upplåtelseformer. Beräkningen bör göras från en lägenhet med given storlek, exempelvis 75 m². För mindre lägenheter reduceras lånet och för större ökas det upp till en viss största lägenhetsyta. Om lägenheten är större eller kostar mer än vad som täcks av enhetslånet får denna kostnad täckas med tilläggs lån till marknadsränta.

Lånesystemet kommer att leda till att den byggande får stor frihet att anpassa sitt bygge efter konsumenternas önskemål. Det innebär också att styrningen av det svenska bostadsbyggandet i grunden förändras. I stort sett hela den hantering som i dag ligger på boverket, länsbostadsnämnderna och de kommunala förmedlingsorganen i fråga om prövning av olika byggobjekts kostnader mot en rad schabloner eller s.k. produktionskostnad m.m. kan upphöra och ersättas av sedvanlig kreditriskprövning.

Härmed öppnas möjligheten att helt avskaffa boverkets befattning med denna långivning. De vanliga kreditinstituten kan överta denna roll. Banker och andra kreditinstitut bör göra den slutliga kreditprövningen vid bedömningen av hur stort eventuellt topplån som kan beviljas. Statens medverkan bör inskränka sig till att fastställa regler för enhetslånet och därmed sammanhängande statlig borgen. Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, kan avskaffas.

För att den eftersträlvade neutraliteten skall uppnås är det även nödvändigt att ett flertal skatteregler ändras samtidigt som det nya bostadsfinansieringssystemet införs. Bl.a. bör schablonbeskattningen av de allmännyttiga bostadsföretagen avskaffas och ersättas med konventionell beskattning.

Enligt utskottets mening bör riksdagen föreslå regeringen att ett nytt lånesystem enligt de riktlinjer som ovan förordats utarbetas och att förslag i frågan snarast underställs riksdagen. Vad utskottet nu anför med anledning av moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkandena 12 och 14 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Även vad som i motion Bo249 (c) yrkande 10 förordats om enhetliga låneregler kan till stora delar anses vara tillgodosett genom utskottets ställningstagande. Motion Bo212 (s) yrkande 4 avstyrks. Förslaget i denna motion skulle innebära en ytterligare reglering av bostadsmarknaden, något som utskottet givetvis inte vill medverka till.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m.* att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo249 yr-

kande 10 och 1989/90:Bo403 yrkandena 12 och 14 samt med avslag på motion 1989/90:Bo212 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:BoU21

2. Grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m. (mom. 1)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Yrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vad som i motion Bo249 (c) anförs om behovet av förenklingar av lånereglerna. De nya regler för beräkning av låneunderlaget för bostadslån som trädde i kraft den 1 oktober 1989 har inte inneburit några avgörande förbättringar i lånehanteringen. Det krävs enligt utskottets mening mer omfattande förenklingar för att minska krånglet och öka inflytandet för den enskilde husbyggaren. Förenklingar av låneberäkningsmetoden är också nödvändiga för att motverka lånearkitektur som syftar till att maximera låneunderlaget i stället för att åstadkomma välanpassade och praktiska lösningar.

I den aktuella c-motionen skisseras vissa utgångspunkter för en ny metod för beräkning av låneunderlaget som utskottet anser bör vara vägledande för de förändringar som snarast bör genomföras. Räntebidrag bör således utgå för 100 % av en schabloniserad byggkostnad, baserad på yta och genomsnittskostnad upp till en maximal övre ytgräns för en s.k. normalbostad. Reglerna bör utformas så att låneunderlaget påverkas av bostadens kvalitet och funktion. De statliga lånen skall kunna utgå även om yta och standard resulterar i en dyrare lösning. Merkostnaden får då finansieras på annat sätt än genom statliga lån.

De ovan skisserade enhetliga lånereglerna skulle enligt utskottets mening bli mer kostnadskänsliga än dagens regler och stimulera till att reducera byggkostnaderna. Vad utskottet anfört i denna fråga med anledning av motion Bo249 (c) yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Regeringen bör återkomma med förslag till förändrade låneregler. Förslagen i motion Bo403 (m) yrkandena 12 och 14 kan i viss mån anses tillgodosedda genom utskottets ställningstagande. I övrigt avstyrks dessa yrkanden. De frågor som tas upp i motion Bo212 (s) har till stor del behandlats av utskottet i andra sammanhang, bl.a. i ett nyligen avgivet yttrande om bostadsbeskattningen, och bör inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd. Motionen avstyrks.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *grunderna för bostadsfinansieringssystemet m.m.* att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo249 yrkande 10 och 1989/90:Bo403 yrkandena 12 och 14 samt med avslag på motion 1989/90:Bo212 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. De bostadssociala målen (mom. 2, motiveringen)

1989/90:BoU21

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad rör" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

I motion Bo63 (c) riktas kritik mot det sätt på vilket de föreliggande regeringsförslagen om skatterna och bostadsfinansieringen arbetats fram. Vidare framförs vissa synpunkter angående behovet av grundtrygghet i boendet m.m. Även utskottet är kritiskt mot det arbete som föregått regeringsförslagen. Utgångspunkten för förändringsarbetet på de områden som berör bostadssektorn borde ha varit behovet av avreglering och av revideringar av de olika regler som snedvrider neutraliteten mellan olika upplåtelse- och företagsformer. Sådana förändringar skulle också påtagligt förbättra det som motionärerna benämner grundtryggheten i boendet. Något behov av ett tillkännagivande i enlighet med vad som anförts i motionen föreligger inte eftersom utskottet i betänkandet redovisar sina ställningstaganden i olika konkreta frågor.

I partimotionen Bo67 yrkande 1 redovisar vänsterpartiet kommunisterna sin principiella syn på bostadsfinansieringen. Denna syn bygger på att ytterligare regleringar och förbud införs i bostadssektorn. Motionen avstyrks.

4. De bostadssociala målen (mom. 2)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad rör" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening borde det av regeringen framlagda skatteförslaget liksom de i detta betänkande behandlade förslagen om minskade räntebidrag m.m. ha föregåtts av en bedömning av hur stora kostnadshöjningar som bostadssektorn kan tåla utan att de bostadssociala målen äventyras. Som anförts i motion Bo63 (c) riskerar den av regeringen föreslagna finansieringen av skatteomläggningen att få orimliga konsekvenser för grundtryggheten i boendet. Ett bifall till regeringens förslag i skatte- och bostadsfinansieringsfrågorna skulle skapa osäkerhet bland stora grupper boende och dessutom riskera att stå i strid med fastlagda bostadssociala mål. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottets fortsatta bedömning av de enskilda förslagen i propositionen och i motioner kommer sålunda att ske utifrån den nu redovisade grundsynen på vilka förändringar som är möjliga att genomföra inom bostadssektorn. Motion Bo67 (vpk) yrkande 1 avstyrks till den del den inte kan anses vara tillgodosedd genom det av utskottet redovisade ställningstagandet.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *de bostadssociala målen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo63 yrkande 2 och med avslag på motion 1989/90:Bo67 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. De bostadssociala målen (mom. 2)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad rör" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig bakom de utgångspunkter för ett socialt rättvist bostadsfinansieringssystem som redovisas i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 1. Bostaden är en social rättighet jämförbar med utbildning och vård. Den kan därför inte ses som en handelsvara som fritt kan köpas och säljas utan måste till stor del finansieras via den gemensamma ekonomin. Det är således angeläget att i största möjliga utsträckning befria bostadsmarknaden från spekulationsinslag. Detta kan bl.a. ske genom att hembud och priskontroll införs för alla bostadsrätter.

Ett nytt bostadsfinansieringssystem bör konstrueras utifrån principen om bostaden som en social rättighet. Bostadssubventionerna bör koncentreras till det spekulationsfria boendet. Alltför stora eller lyxiga bostäder skall inte subventioneras. En socialt acceptabel bostadskostnad bör slås fast och ställas i relation till hushållets inkomst. En lämplig sådan regel är att hyran för en nybyggd tvårumslägenhet inte får överstiga 15 % av en normal industriarbetares löneinkomst.

De principer för den fortsatta bostadsfinansieringen som utskottet ovan redovisat innebär att stora delar av de förslag på skatte- och bostadsfinansieringsområdet som regeringen nyligen lagt fram inte kan anses vara acceptabla utifrån ett bostadssocialt perspektiv. Som anförs i både vänsterpartiet kommunisternas partimotion och i motion Bo63 (c) yrkande 2 har i dessa förslag boendet fått bära en alltför hög andel av skatteomläggningens finansiering. För att slå vakt om grundtryggheten inom boendet bör ett nytt bostadsfinansieringssystem utarbetas med den inriktning som utskottet ovan förordat.

Vad utskottet anfört i denna fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *de bostadssociala målen*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 2 och 1989/90:Bo67 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Beskattning av boendet (mom. 3, motiveringen)

1989/90:BoU21

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad rör" och slutar med "avstyrks det" bort ha följande lydelse:

Vad gäller det som i motion Bo63 (c) yrkande 1 anförs om en återhållsam beskattning av boendet är utskottets principiella inställning att bostadsskatterna successivt bör reduceras. Målet bör vara att beskattningen av boendet helt skall avskaffas. Med den behandlingsordning som gäller inom riksdagen är det skatteutskottet som har att bereda dessa frågor inför kammarbehandlingen. Bostadsutskottet har redan i ett yttrande redovisat sin syn på bostadsbeskattningen. Ett tillkännagivande med anledning av det nu aktuella motionsyrkandet skulle således inte tjäna något reellt syfte.

7. Beskattning av boendet (mom. 3)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad rör" och slutar med "avstyrks det" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo63 (c) yrkande 1 är en återhållsam beskattning av boendet en förutsättning för att en skatteomläggning med en fördelningspolitiskt rättvis profil skall kunna genomföras. En skatteomläggning är visserligen nödvändig, men den får inte ske till priset av att låginkomsttagarna drabbas. Beskattningen av den nödvändiga konsumtionen, som mat och boende, måste därför vara återhållsam.

Enligt utskottets mening kännetecknas inte de föreliggande propositionerna om skatterna och bostadsfinansieringen av denna nödvändiga återhållsamhet. Bostadssektorn har fått bära en alltför stor del av skattereformens finansiering. Detta har medfört behov av ökade bostadsbidrag som bl.a. leder till att marginaleffekterna inom boendet flyttas över från de rika till de fattiga.

Utskottets redovisade uppfattning om inriktningen av beskattningen av boendet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande beskattning av boendet

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo63 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Investeringsbidrag (mom. 4, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Förslaget i" och slutar med "detta sammanhang" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet anser inte att byggmomsen bör höjas som regeringen föreslagit i sin skatteproposition. Denna proposition behandlas för närvarande av skatteutskottet. Vid ett riksdagsbeslut med den inriktning som utskottet nu förordar kommer inget behov att föreligga av investeringsbidrag för att kompensera en höjd mervärdeskatt. Det kan

därför inte anses vara meningsfullt att som föreslås i motion Bo63 (c) yrkande 3 nu göra ett tillkännagivande till regeringen angående investeringsbidrag.

1989/90:BoU21

9. Investeringsbidrag (mom. 4)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Förslaget i" och slutar med "detta sammanhang" bort ha följande lydelse:

I den nu aktuella propositionen aviseras ett förslag om ett investeringsbidrag för att kompensera den höjda byggmomsen som föreslås i regeringens proposition om skatterna. Utskottet anser att förslaget att först belägga bostadsbyggandet med en högre momssats och därefter återbetala hela eller delar av höjningen med ett bidrag leder fram till en onödig och orationell process. Momsnivån för byggandet bör därför behållas. Något behov av ett förslag om investeringsbidrag föreligger inte med en sådan lösning.

Vad utskottet i denna fråga anfört med anledning av motion Bo63 (c) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *investeringsbidrag*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo63 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991 (mom. 5)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet behandlar" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis invända mot påståendet i propositionen att boendekostnaderna i egna hem ökar som ett resultat av sänkta marginalskatter. Sänkta marginalskatter påverkar det skattemässiga värdet av underskottsavdragen. Låntagarens kapitalkostnader förändras däremot inte och därmed inte heller boendekostnaderna.

Utskottet har ovan redogjort för sin mera principiella syn på hur bostadsfinansieringen bör ordnas och därvid anslutit sig till moderata samlingspartiets partimotion Bo403. I avvaktan på att ett finansierings-system i enlighet med vad där förordats kan börja tillämpas anser utskottet att räntebidragen vid ny- och ombyggnad av bostäder för år 1991 bör utformas i enlighet med vad i motion Bo68 (m) yrkandena 1–3 föreslagits. Sålunda bör riksdagen besluta att fr.o.m. den 1 januari 1991 avskaffa räntebidragen för hyres- och bostadsrättshus byggda före år 1975. Den årliga upptrappningen av den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus skall vara 0,35 % fr.o.m. den 1 januari

1991. Slutligen bör riksdagen i detta sammanhang besluta att småhus med hyres- och bostadsrätt skall ha en ingående garanterad ränta på 4,9 % fr.o.m. den 1 januari 1991.

En tillstyrkan till motionsförslagen skulle innebära en väsentligt bättre paritet mellan olika årgångar av hus och en bättre neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna. För nästa budgetår skulle dessutom en besparing uppnås i förhållande till regeringens förslag. Även om hushållen därmed kommer att få vidkännas vissa kostnadsökningar kompenseras de mer än väl av moderata samlingspartiets förslag inom skatteområdet.

Utskottet tillstyrker med det anförda m-motionen. Propositionen samt c-motionen är därmed till viss del tillgodosedda. Förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkandena 2 och 4 avstyrks.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991 att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo68 yrkandena 1, 2 och 3 och med anledning av proposition 1989/90:144 yrkande 2 och motion 1989/90:Bo63 yrkande 4 samt med avslag på motion 1989/90:Bo67 yrkandena 2 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991 (mom. 5)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet behandlar" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo63 (c) innebär förslaget i propositionen, om det genomförs, mycket kraftiga höjningar av boendekostnaderna i relativt nya hus. Upptrappingen bör därför ändras så att kapitalkostnaderna i dessa hus kan hållas tillbaka. Det finns heller inte tillräcklig anledning att längre ha kvar de äldsta årgångarna bostadshus som nu får räntebidrag i systemet.

Utskottets i det följande presenterade förslag utgår från att centerpartiets förslag om skattesystemets reformering genomförs.

Förslaget i c-motionen innebär att räntebidraget avskaffas för hus färdigställda år 1970 och tidigare, att räntan för hus färdigställda 1971–1972 trappas upp med 1,4 %, för hus färdigställda 1973–1979 med 1,0 %, för hus färdigställda 1980–1985 med 0,6 %, för hus färdigställda 1986–1987 med 0,3 % och för hus färdigställda 1988–1990 med 0,2 %. Dessutom föreslås att nybyggnadslåneräntan fastställs till 3,0 %.

Inte minst viktigt är att nybyggnadslåneräntan sänks i förhållande till regeringens förslag. Annars finns stor risk att nyproduktionen av bostäder mer eller mindre avstannar. Vad utskottet nu med anledning av c-motionen anför bör riksdagen som sin mening ger regeringen till

käna. Regeringsförslaget samt förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 avstyrks. Vad i m-motionen Bo68 föreslagits har delvis tillgodosetts med vad nu anförts. I övrigt avstyrks den.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo63 yrkande 4, med anledning av motion 1989/90:Bo68 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1989/90:144 yrkande 2, motionerna 1989/90:Bo67 yrkandena 2 och 4 och 1989/90:Bo68 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till käna vad utskottet anfört,

12. Räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991 (mom. 5)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet behandlar" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 om att det inte finns motiv för uppfattningen att "rättvisa" skapas om räntestödet till hyres- och bostadsrättsföretag försämras av det skälet att egnahemsägarna ges minskade avdragsmöjligheter. Det finns heller inga skäl att skärpa räntebidragstrappan. Denna bör tvärtom avskaffas.

Den kritiken kan också riktas mot regeringens förslag att det helt saknas analys av kostnadskonsekvenserna för de boende. Under sin beredning av ärendet har utskottet i skrivelser från Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, SABO, och Hyresgästernas riksförbund erhållit uppgifter som visar att kostnadsökningarna vid ett genomförande av regeringens förslag för en lägenhet om ca 75 m² för år 1991 kommer att uppgå till ca 450 kr. per månad. Därtill skall läggas de boendekostnadsökningar som kan väntas bli följden av de s.k. allmänna kostnadsökningarna. Dessa uppgår till ca 200 kr. per månad för år 1991.

Sammantaget innebär vad nu anförts att det inte finns möjligheter att lägga på de boende ytterligare kostnader. De har tidigare fått "betala" en alltför stor del av kostnaderna för den s.k. skattereformen.

Med det anförda tillstyrks vänsterpartiet kommunisternas partimotion. Regeringsförslaget samt m- och c-motionerna avstyrks.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo67 yrkandena 2 och 4 avslår proposition 1989/90:144 yrkande 2 samt motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 4 och 1989/90:Bo68 yrkandena 1, 2 och 3 och som sin mening ger regeringen till käna om oförändrade räntebidrag vid ny- och ombyggnad för år 1991,

13. Den garanterade räntan vid ombyggnad (mom. 6)

1989/90:BoU21

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet är" och på s. 11 slutar med "nu göras" bort ha följande lydelse:

Förslagen i de båda c-motionerna Bo249 yrkande 2 och Bo544 yrkande 2 om sänkning av den garanterade räntan vid ombyggnad tillstyrks. Som i den förstnämnda motionen anförs bör denna ränta sänkas när nybyggandet tenderar att avmattas. Därigenom blir det lättare att växla över från nybyggande till ombyggande.

Vad rör förslaget i den sistnämnda motionen bör lån till ombyggnad för att nå effektivare energianvändning få samma garanterade ränta som för nybyggnad. I en avvikande mening (c, mp) till yttrandet 1989/90:BoU8y har givits uttryck för denna uppfattning. Där framhålls bl.a. att det finns en rad energisparåtgärder som är samhällsekonomiskt lönsamma men där den privatekonomiska lönsamheten är liten eller obefintlig.

Slopandet av energisparmålen och avskaffandet av allt stöd till energisparåtgärder har skapat ett intryck av att staten inte längre ser energihushållningen i bostadsbebyggelsen som viktig. Till detta kommer de negativa effekterna i form av högre taxeringsvärden genom den pågående fastighetstaxeringen för de småhusägare som genomfört energisparåtgärder.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks de nu behandlade c-motionerna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *den garanterade räntan vid ombyggnad*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo249 yrkande 2 och 1989/90:Bo544 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Räntebidrag till vissa underhållslån (mom. 7)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Med hänvisning" och på slutar med "sin uppfattning" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslagen i motionerna Bo68 (m) och Bo236 (m) yrkande 1 e om att räntebidragen till vissa underhållslån inte skall utgå efter den 30 juni 1990. Dessa räntebidrag kommer enligt propositionen att belasta räntebidragsanslaget med 10 milj.kr. nästa budgetår. De kan avskaffas utan att de boende kommer att få nämnvärt ökade kostnader.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. *beträffande räntebidrag till vissa underhållslån*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo68 yrkande 6 och 1989/90:Bo236 yrkande 1 e som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Räntestöd vid förbättring av bostadshus (mom. 8)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Vid behandlingen av ett motsvarande motionsförslag hösten 1989 anfördes i en vpk-reservation till betänkandet 1989/90:BoU8 följande:

Även förslaget om att försämra räntestödet vid underhåll och reparationer av hyres- och bostadsrättshus är baserat på den missriktade rättvisesiver som innebär att hyresrättsboende med automatik skall fördrivas när värdet av villaägarnas underskottsavdrag minskar till följd av skattelättnader. I likhet med motionärerna i motion Bo40 (vpk) motsätter sig utskottet denna mekaniska koppling mellan sänkta skatter och ökade kostnader för de hyres- och bostadsrättsboende. Förslaget bör därför avvisas redan av detta skäl.

Redan med dagens villkor är det klart fördelaktigare för en privat fastighetsägare att välja att göra skatteavdrag i stället för att utnyttja det s.k. RBF-stödet för underhålls- och reparationsåtgärder. Detta förhållande talar naturligtvis mot att, som det uttrycks i regeringsförslaget, av "rättviseskäl", ytterligare försämra räntestödets omfattning. Vad som erfordras är sålunda inte försämringar utan förbättringar av räntestödet.

Vad i den nu refererade reservationen anfördes äger fortsatt giltighet. Motiven för att inte försämra räntestödet till förbättring av bostadshus har snarare fått ökad aktualitet genom de långtgående förslag till förändringar avseende bostadsfinansieringen som regeringen nu förelagt riksdagen; förslag som i många fall kommer att innebära stora ökningar av boendekostnaderna för många, något som bl.a. redogjorts för i skrivelser till utskottet från Hyresgästernas riksförbund och SABO.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 3 och avstyrker proposition 1989/90:144 yrkande 3.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. *beträffande räntestöd vid förbättring av bostadshus*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo67 yrkande 3 avslår proposition 1989/90:144 yrkande 3 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Reformen inom familjebeskattningen som alternativ till bostadsbidragen (mom. 9)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Frågan om" och slutar med "*till bostadsbidragen*" bort ha följande lydelse:

De inkomstprövade bostadsbidragen har en viss betydelse för i ekonomiskt hänseende hårt drabbade familjer. Emellertid innebär höjningarna av dessa bidrag att det blir svårare för de flesta barnfamiljer att själva kunna förbättra sin ekonomi. Detta beror på de margina-effekter som finns inbyggda i systemet. Denna effekt drabbar också familjeekonomin när en hemarbetande make tar förvärvsarbete. Ju flera barn det finns i familjen, desto mindre blir i allmänhet behållningen av detta förvärvsarbete sedan skatt och värdet av minskade bostadsbidrag räknats bort.

En plan bör utarbetas för hur bostadsbidragen för merparten av bidragstagarna successivt skall ersättas med andra åtgärder så att barnfamiljer som betalar skatt normalt inte skall behöva uppbära inkomstprövade bostadsbidrag. Av störst betydelse är en skattereform som radikalt sänker inkomstskatterna och därmed undanröjer de stora margina-effekter som bl.a. bostadsbidragssystemet ger upphov till.

Vad ovan anförts bör riksdagen med anledning av motionerna Bo62 (m) yrkande 3 såvitt nu är i fråga och Bo233 (m) som sin mening ge regeringen till känna. En plan bör alltså utarbetas i vilken bostadsbidragen stegvis ersätts med grundavdrag för barn, lägre skattetryck i övrigt samt flerbarnstillägg.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. *beträffande reformer inom familjebeskattningen som alternativ till bostadsbidragen*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo233 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Bostadsbidragen och de sociala målen (mom. 10, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "tillstyrka motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Det finns inte anledning för utskottet att göra det i motion Bo249 (c) yrkande 13 förordade tillkännagivandet om bostadsbidragen och de sociala målen. Utskottet har ovan givit uttryck för sin syn på att bostadsfinansieringen bör utformas utifrån ett mera marknadsanpassat perspektiv. De bostadsbidrag som kan behövas i sammanhanget bör, som också framgått ovan, utformas utifrån detta synsätt. Motionen avstyrks.

18. Bostadsbidragen och de sociala målen (mom. 10)

1989/90:BoU21

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "tillstyrka motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Bo249 (c) yrkande 13 att man när ett nytt bostadsfinansieringssystem och bostadsbidragssystem tillskapas bör utforma systemen så att de bostadssociala målen även fortsättningsvis kommer att vägleda reformverksamheten. Bakom dessa mål står en övervägande del av riksdagens ledamöter. Bostadssektorn bör, som anförs i motionen, finansiellt inte svara för så stor andel av skattereformen som regeringen anser. Nu föreliggande förslag kommer, om det genomförs, att allvarligt rubba de sociala målen.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bostadsbidragen och de sociala målen*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo249 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Bastilllägg (mom. 11)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Förslaget i" och slutar med "att vinna" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo65 (mp) innebär bostadsbidragens konstruktion inte sällan en viss inlåsningsseffekt, något som i sin tur innebär att hushållen kan välja att bo i en större lägenhet även om deras utrymmesbehov i och för sig skulle kunna sänkas. En bättre ordning vore ett mera allmänt utformat bastilllägg. Ett sådant tillägg skulle ge de boende en reell valfrihet att välja ett billigare boendalternativ. Förslaget i motionen innebär att ett fast belopp utgår per hushåll oberoende av bostadskostnaden. Detta belopp varierar däremot med hänsyn till antalet barn i familjen. För bostadskostnader över 2 500 kr. per månad ökar tillägget med 50 % av bostadskostnaden upp till samma övre hyresgränser som föreslås i propositionen.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till bastilllägg som alternativ till bostadsbidragen. I avvaktan på att så sker kan utskottet godta propositionen i denna del avseende utformningen av bostadsbidragen till barnfamiljerna för år 1991.

Vad nu anförts bör riksdagen med anledning av motion Bo65 (mp) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bastilllägg*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo65 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet har" och slutar med "fråga avstyrks" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag till förändring av bostadsbidragen för barnfamiljer innebär att ytterligare bortåt 50 000 barnfamiljer skulle bli beroende av bostadsbidrag. Det medför att ytterligare bortemot 100 000 småbarnsföräldrar utöver marginalskatt skulle åsamkas med 20 % avtrappade bostadsbidrag vid en inkomstökning. Detta skulle inte minst drabba kvinnorna. I många fall skulle de inte bara få behålla mindre av en inkomstökning än i dag utan t.o.m. kunna få mindre behållning totalt av sitt förvärvsarbete än i dag.

Tvåbarnsfamiljer skall enligt förslaget kunna lyfta bostadsbidrag ända upp till hushållsinkomster på 195 000 kr. (mot nu ca 172 000 kr.), trebarnsfamiljer upp till 264 000 kr. (mot nu ca 228 000 kr.) och fyra- och fembarnsfamiljer upp till 264 000 kr. (mot nu ca 205 000 kr.).

Alla de nuvarande och föreslagna olika reglerna för underlag, inkomstprövning och avtrappning som gäller för bostadsbidragen innebär ett alltmer svåröverskådligt och svårgenomträngligt system vid en tidpunkt där kravet på enkelhet och begriplighet växer sig allt starkare. Det medför också växande risker för rättsförluster hos just de hushåll som har det största behovet av särskilt stöd.

Utskottet motsätter sig förslagen i propositionen. En skatteomläggning till lägre och arbetsvänligare skatter bör i stället utformas så att beroendet av bidrag minskar och fler kan leva på sin lön.

Anledningen till regeringens förslag är bl.a. de betydande höjningar av fastighetsskatterna och mervärdebeskattningen som särskilt hårt drabbar boendet.

I partimotioner från moderata samlingspartiet med anledning av regeringens propositioner om inkomst- och företagsbeskattningen resp. mervärdebeskattningen yrkas avslag på förslagen om införande av moms på fastighetsförvaltning m.m. samt den i stort sett fördubblade momsen på byggande och reparationer. I stället för att dramatiskt höja fastighetsskatterna bör dessa frysas på nuvarande nivå i kronor räknat. På sikt bör dessa skatter slopas.

De i förhållande till regeringens förslag försumbara höjningar av boendekostnaderna som blir resultatet vid genomförandet av de moderata förslagen kompenseras mer än väl med skattesänkningar. Även barnfamiljer och låginkomsttagare får i stället bättre möjligheter än i dag att klara sig på sin inkomst efter skatt.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet motion Bo62 (m) yrkande 3 och avstyrker med det anförda regeringens förslag om ändringar av bostadsbidragen för barnfamiljer fr.o.m. 1991 och motion Bo63 (c), samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *bostadsbidrag till barnfamiljer*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo62 yrkande 3 och med avslag på proposition 1989/90:144 yrkande 1 samt motion 1989/90:Bo63 yrkande 6, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Bostadsbidrag till barnfamiljer (mom. 12)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet har" och slutar med "fråga avstyrks" bort ha följande lydelse:

Centerpartiets förslag till finansiering av skatteomläggningen innebär som bl.a. framgår av yttrande 1989/90:BoU8y att bostadssektorn belastas betydligt mindre än i regeringens och folkpartiets framlagda alternativ. Därmed bortfaller av fördelningspolitiska skäl behovet av att som följd av skatteomläggningen föreslå kraftigt höjda bostadsbidrag. Däremot behöver bostadsbidragen — i likhet med vad centerpartiet föreslagit tidigare år — justeras för att de boende skall kunna bära de höga kostnaderna i nyproduktionen.

Av ovan angivna skäl föreslår utskottet att bostadsbidragen höjs med 35 % av den i propositionen föreslagna höjningen. Det innebär bl.a. en justering av bostadskostnadsgränserna för hushåll med barn i förhållande till propositionens förslag.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Bo63 (c) yrkande 6 om ändring av reglerna för bostadsbidrag till barnfamiljerna. Förslaget i propositionen har därmed delvis tillgodosetts. Motion Bo62 (m) yrkande 3 om oförändrade bostadsbidrag avstyrks. Detta förslag bygger på ett helt annat skattesystem, ett förslag som utskottet avstyrkt i det ovan nämnda yttrandet.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *bostadsbidrag till barnfamiljer*
att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 yrkande 1 samt motion 1989/90:Bo63 yrkande 6 avslår motion 1989/90:Bo62 yrkande 3, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga, och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi (mom. 13, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "I motion" och slutar med "nu anförts" bort ha följande lydelse:

I motion Bo69 (mp) behandlas flerbarnsfamiljernas ekonomi och begärs en översyn av frågan. Utskottet har tillstyrkt motioner från moderata samlingspartiet om reformer inom familjebeskattningen som

alternativ till bostadsbidragen. Ett genomförande av dessa motionsförslag innebär stora lättnader inte minst för flerbarnsfamiljerna. Det i motion Bo69 (mp) framförda förslaget tjänar därför inget verkligt syfte varför motionen avstyrks.

23. Översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi (mom. 13)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "I motion" och slutar med "nu anförts" bort ha följande lydelse:

Sammantaget innebär förslagen om ändrade bostadsbidrag och flerbarnstillägget inom barnbidragssystemet så stora förändringar för flerbarnsfamiljerna att en översyn av dessa familjers ekonomi bör göras. Som anförs i motion Bo69 (mp) får det faktum att dessa familjer inte har samma standard i boendet inte tas som intäkt för en slutsats att högre ekonomiskt stöd ej behövs med stigande antal barn i en familj.

Med anledning av motionen föreslår utskottet att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en översyn av flerbarnsfamiljernas situation.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *översyn av flerbarnsfamiljernas ekonomi* att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo69 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

24. Kostnaden för räntor på lån för förvärv av bostadsrätt (mom. 14)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "väl tillgodosett" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen om att kostnaden för räntor på lån för förvärv av bostadsrätt i vissa fall skall få räknas in i bostadskostnaden när bostadsbidraget bestäms. Med anledning av motion Bo420 (m) yrkande 5 anser utskottet att sådana kostnader skall få räknas med inte bara vid ett direkt förvärv av bostadsrätten utan även när en bostadsrätt, t.ex. i samband med skilsmässa, övertas av ena parten. Vad nu anförs om övertagande mellan makar gäller även sambor m.fl.

Lagen bör kompletteras i denna riktning. Riksdagen bör skyndsamt föreläggas ett förslag i enlighet med vad nu anförs. Detta bör riksdagen med anledning av den nu behandlade m-motionen som sin mening ge regeringen till känna. I avvaktan på att denna komplettering kommer till stånd kan utskottet alltså acceptera regeringens förslag såvitt nu är i fråga.

dels att moment 14 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

14. beträffande *kostnaden för räntor på lån för förvärv av bostadsrätt*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:144 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och motion 1989/90:Bo420 yrkande 5 antar som bilaga till detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i lagen (1988:786) om bostadsbidrag i motsvarande del och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Ungdomsbostadsbidragen (mom. 15)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet behandlar" och på s. 16 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo62 (m) kommer ett bifall till moderata samlingspartiets partimotioner i skattefrågan att minska bidragsberoendet. Detta innebär bl.a. att det nuvarande ungdomsbostadsbidraget kan avecklas vid årsskiftet 1990-1991. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen som sin mening ger regeringen detta till känna.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *ungdomsbostadsbidragen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo62 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Ungdomsbostadsbidragen (mom. 15, motiveringen)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet behandlar" och på s. 16 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Den hittills förda socialdemokratiska bostadspolitiken har lett till stora kostnadsökningar i boendet samtidigt som bostadsbidragens värde successivt har urholkats. Det finns sålunda ett ackumulerat behov av att anpassa bostadsbidragen till de faktiska bostadskostnader som i dag finns. Även om vissa invändningar kan resas mot ungdomsbostadsbidragen tvingas utskottet mot bakgrund av den uppkomna situationen konstatera att det inte nu är möjligt att aveckla dessa bidrag. I enlighet med förslaget i motion Bo63 (c) bör de i stället räknas upp med avseende på hyresutvecklingen m.m. Till denna fråga återkommer utskottet nedan. Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda förslaget i motion Bo62 (m) yrkande 2 om att ungdomsbostadsbidragen skall avecklas.

27. Skatteomläggningen och ungdomsbostadsbidragen (mom. 16, motiveringen)

1989/90:BoU21

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "inriktning förverkligas" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör riksdagen bifalla motion Bo62 (m) om att ungdomsbostadsbidragen bör avvecklas. Anledning saknas därför att i sak ta ställning till förslaget i motion Bo63 (c) yrkande 6 såvitt nu är i fråga om skatteomläggningen och bostadsbidragen. Motionen avstyrks.

28. Skatteomläggningen och ungdomsbostadsbidragen (mom. 16)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "inriktning förverkligas" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo63 (c) blir det vid ett riksdagens bifall till centerpartiets partimotioner i skattefrågan inte erforderligt att förändra ungdomsbostadsbidragen i så stor omfattning som förordas i propositionen. Som anförs i den angivna motionen är det rimligt och motiverat att dessa bidrag höjs med 35 % av den i propositionen föreslagna höjningen. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionens yrkande 6 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen detta till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *skatteomläggningen och ungdomsbostadsbidragen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo63 yrkande 6 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. Bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder (mom. 17)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Som framgår" och slutar med "bidragstagarens ålder" bort ha följande lydelse:

Som framgått tidigare i detta betänkande blir det vid ett bifall till moderata samlingspartiets partimotioner i skattefrågan inte erforderligt att införa bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder. Ett ökat bidragsberoende blir följderna av regeringsförslaget. En bättre ordning är att skattesystemet utformas så att bidragsberoendet minskar.

Med hänvisning till vad nu och ovan i detta betänkande anförts tillstyrker utskottet motion Bo62 (m) yrkande 2 och avstyrker propositionens yrkande 1 och motion Bo63 (c) yrkande 6 de två sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. *beträffande bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo62 yrkande 1 avslår proposition 1989/90:144 yrkande 1 och motion 1989/90:Bo63 yrkande 6, de två sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga,

30. Bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder (mom. 17)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Som framgår" och slutar med "bidragstagarens ålder" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo63 (c) och som framgått ovan blir det vid ett riksdagens bifall till centerpartiets partimotioner i skattefrågan inte erforderligt att förändra bostadsbidragen i så stor omfattning som förordas i propositionen. Som anføres i den angivna motionen är det rimligt och motiverat att dessa bidrag höjs med 35 % av den i propositionen föreslagna höjningen.

Det nu anförda gäller även bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionens yrkande 6 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad nu anförts om omfattningen av dessa bostadsbidrag.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. *beträffande bostadsbidrag till hushåll utan barn utan begränsning till bidragstagarens ålder*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo63 yrkande 6, med anledning av proposition 1989/90:144 yrkande 1 och med avslag på motion 1989/90:Bo62 yrkande 1, de två förstnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

31. Bostadsbidrag enligt ungdomsbostadsbidragsreglerna (mom. 18)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Beträffande den" och på s. 17 slutar med "detta förslag" bort ha följande lydelse:

Vid ett bifall till motion Bo62 (m) saknas anledning att överväga om bostadsbidrag till ungdomar utan barn skall kunna beräknas enligt "äldrereglerna" och vice versa. Enligt utskottets mening skall bostadsbidrag till hushåll utan barn inte utgå efter utgången av år 1990.

dels att moment 18 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

18. beträffande *bostadsbidrag enligt ungdomsbostadsbidragsreglerna*

att riksdagen avslår proposition 1989/90:144 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och motion 1989/90:Bo67 yrkande 6,

32. Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen år 1991 (mom. 19)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Den nuvarande" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det förslag till bostadsbidrag för år 1991 som nu lagts fram måste enligt utskottets mening betraktas som ett provisorium i avvaktan på att nya bostadsbidrag anpassade till de verkliga bostadskostnaderna kan börja utgå år 1992. I anslutning härtill bör även kostnadsfördelningen för bostadsbidragen mellan stat och kommun ses över. Utgångspunkter bör härvid vara att staten på sikt skall stå för hela bostadsbidragskostnaden. Bl.a. mot bakgrund härav och med hänsyn till den övervältring av kostnader på kommunerna som nu sker genom att generella subventioner ersätts av bostadsbidrag bör staten ensam svara för den fördyring som uppstår år 1991. I den utsträckning kommunernas kostnader för bostadsbidragen för år 1991 överstiger dem för år 1990 bör sålunda staten kompensera kommunerna härför.

Vad utskottet nu med anslutning till vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 7 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 19 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

19. beträffande *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen år 1991*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo67 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. Information om ungdomsbostadsbidragen (mom. 20, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Av boverkets" och slutar med "kommande bidragsåret" bort ha följande lydelse:

Det är utskottets principiella uppfattning att ungdomsbostadsbidragen bör avvecklas i enlighet med förslaget i motion Bo62 (m). Något behov av information om dessa bidrag föreligger därmed inte. Motion Bo237 (s) avstyrks sålunda.

34. Bostadsbidragen inför 1992 (mom. 21, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Vad i" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets grundläggande uppfattning bör en plan utarbetas i vilken bostadsbidragen stegvis ersätts med grundavdrag för barn och ett lägre skattetryck m.m. i enlighet med förslagen i motionerna Bo62 (m) och Bo233 (m). För merparten av bidragstagarna kommer därmed bostadsbidragen successivt att ersättas med andra åtgärder. Barnfamiljer skall inte samtidigt som de betalar skatt behöva uppbära inkomstprövade bostadsbidrag. Utskottets ställningstagande i denna del låter sig inte förenas med förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 5, varför det avstyrks.

35. Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen på längre sikt (mom. 22)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Nyligen har" och slutar med "föreslagna tillkännagivandet" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 bör den fördring av kommunernas kostnader för bostadsbidragen som uppkommer för år 1991 fullt ut täckas av staten. Med utnyttjande av denna temporära lösning bör dock kostnadsfördelningen för bostadsbidragen mellan stat och kommun ses över i sin helhet. Utgångspunkten bör härvid vara att staten på sikt skall stå för hela bostadsbidragskostnaden. I stället för att fortsätta den övervältring av kostnader från staten till kommunerna som skett under senare år bör sålunda staten successivt ta över det fulla ekonomiska ansvaret för bostadsbidragens finansiering.

Vad utskottet nu med anslutning till vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo67 yrkande 8 anfört om kostnadsfördelningen för bostadsbidragen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna avseende bostadsbidragen på längre sikt*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo67 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Motsvarande yrkanden" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Det finns, som framhålls i de nu behandlade motionerna (c), starka skäl som talar för att bostadsbidragssystemet måste förändras i grunden. I enlighet med förslagen i motionerna bör sålunda dagens bostadsbidrag ersättas med ett jämningsförfarande inom skattesystemets ram. De uppenbara olägenheter bl.a. i form av bristande överensstämmelse mellan bidragsgrundande inkomst och verklig inkomst och de möjligheter till fusk med bidragen som dagens system erbjuder skulle härvid försvinna. Om nuvarande bostadsbidragsansökan omformas till en "skattejämningsansökan" skulle förenklingar för såväl den enskilde som den administrativa apparaten uppkomma. Som ett exempel härpå kan nämnas att den administrativa besparingen för den offentliga sektorn kan uppskattas till omkring 500 milj.kr.

Det nu förordade systemet innebär i korthet att den bidragssökande får en skatteminskning motsvarande beräknat bostadsbidrag. I samband med beräkning av slutlig skatt justeras "skatteminskningen" till ett exakt belopp i förhållande till då känd inkomst, bostadskostnad, familjeförhållanden m.m. Har reduceringen varit för hög blir det "restskatt" och om den varit för låg blir det återbäring.

Genom att i stort sett alla inkomsttagare skall deklarerat och därmed slutlig skatt skall beräknas torde merarbetet för skattemyndigheten genom det "utvidgade" skattejämningsystemet motsvara endast en ringa del av nuvarande bidragshandling.

I sammanhanget bör poängteras att förslaget inte innebär en återgång till de gamla inkomstavdragen utan att det är fråga om en skattereducering som helt styrs av de bidragsbestämmelser som riksdagen kommer att besluta om.

Det finns enligt utskottets mening så stora fördelar med den nu förordade ordningen att den bör införas snarast i enlighet med förslagen i motionerna Bo63 (c) yrkande 7, Bo206 (c) och Bo249 (c) yrkande 14. Riksdagens ställningstagande i denna del bör ges regeringens till känna.

dels att moment 26 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

26. beträffande *bostadsbidrag och skattejämkning*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 7, 1989/90:Bo206 och 1989/90:Bo249 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

37. En fortsatt förvärvslångivning (mom. 28)

1989/90:BoU21

Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Bakom tillkomsten" och på s. 21 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

De invändningar som riktades mot de s.k. förvärvslånen från företrädare för moderata samlingspartiet och folkpartiet redan i samband med att lånen infördes våren 1987 kan enligt bostadsutskottets mening i allt väsentligt fortfarande resas. Som anförs i de nu behandlade motionerna (m) och (fp) är långivningen dels prisdrivande, dels behäftad med marginaleffekter. Vad som behövs för att ge alla barnfamiljer möjlighet att välja en bostad efter sina behov är därför generella insatser som kommer alla barnfamiljer till del. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om de goda möjligheter som i dag finns att erhålla lån på kreditmarknaden till bl.a. förvärv av småhus.

Bostadsutskottet tillstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna Bo62 yrkande 4, Bo64, Bo68 yrkande 4, Bo236 yrkande 1 f och Bo423 yrkande 26 om att förvärvslånen skall avvecklas. Regeringens förslag om en förlängning av långivningen avstyrks.

dels att moment 28 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

28. beträffande *en fortsatt förvärvslångivning*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo62 yrkande 4, 1989/90:Bo64, 1989/90:Bo68 yrkande 4, 1989/90:Bo236 yrkande 1 f och 1989/90:Bo423 yrkande 26 samt med avslag på proposition 1989/90:144 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

38. Förvärvslån vid förvärv av bostadsrätt (mom. 29, motiveringen)

Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "De skäl" och slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Det är utskottets principiella uppfattning att förvärvslånen bör avvecklas i enlighet med förslagen i motioner (m) och (fp). Anledning saknas därför att utvidga långivningen i enlighet med förslaget i motion Bo65 (mp) yrkande 2, varför det avstyrks.

39. Förvärvslån vid förvärv av bostadsrätt (mom. 29)

Jan Strömdahl (vpk) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "De skäl" och slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Som framgår av utskottets framställning ovan syftar förvärvslånen till att ge också barnfamiljer med låga inkomster möjlighet att efterfråga och få tillgång till större bostäder. Den av boverket genomförda

utvärderingen av långivningen visar också att den i betydande utsträckning haft sin avsedda verkan. Ett inte oväsentligt antal barnfamiljer har med hjälp av förvärvslånen kunnat skaffa sig en bättre och rymligare bostad. Samtidigt finns det naturligtvis fortfarande ett stort antal barnfamiljer som bor alltför trångt eller på andra sätt mindre lämpligt. För att ytterligare främja möjligheterna för dessa familjer att förbättra sin bostadsstandard bör enligt utskottets mening förvärvslånen utsträckas till att omfatta också bostäder med bostadsrätt i enlighet med förslaget i motion Bo65 (mp). Det är naturligtvis inte så att bostäder lämpliga för barnfamiljer bara finns i ägda småhus. Inte minst neutralitets skull talar sålunda för att också bostadsrätter bör omfattas av förvärvslånen. En ovillkorlig förutsättning för att lån skall kunna utgå i dessa fall är dock att den förvärvade bostadsrätten omfattas av hembud.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo65 (mp) yrkande 2 anfört om förvärvslån vid förvärv av bostadsrätter bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 29 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

29. beträffande *förvärvslån vid förvärv av bostadsrätt*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo65 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

40. Statliga lån vid köp av permanentbostäder (mom. 31)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Även i" och på s. 22 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo557 (m) har konkurrensen och trycket från fritidsintressena orsakat många problem i våra kust- och skärgårdssamhällen. Det kanske allvarligaste problemet är den avfolkning som blir en följd av att allt fler bostäder köps upp av fritidsboende. Den bofasta befolkningen har inte tillräcklig köpkraft för att kunna förvärva fastigheter som blir till salu. De trängs härigenom alltmer bort från kusten och kustsamhällena. Vad som behövs är därför åtgärder som på olika sätt säkrar de permanentboendes möjligheter att bo kvar i de samhällen som är utsatta för ett starkt tryck från fritidsintressena. Det gäller dels att ställa mark till förfogande för såväl ny permanentbebyggelse som fritidsbebyggelse, dels att ge den bofasta befolkningen samma lånemöjligheter vid köp av befintliga hus som vid nybyggnad. De förordade lånen bör bara utgå till på orten mantals-skrivna eller till personer som i samband med förvärvet skriver sig där. Flyttar låntagaren från den aktuella orten eller fastigheten skall lånen sägas upp.

Vad bostadsutskottet nu med anledning av motion Bo557 (m) yrkande 10 anfört om införandet av lån för bofast befolkning vid förvärv av bostadsfastigheter i skärgårdsområden och kustsamhällen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 31 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

31. *beträffande statliga lån vid köp av permanentbostäder*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo557 yrkande
10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört,

41. Avveckling av hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen (mom. 33)

Agne Hansson (c), Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Gemensamt för" och på s. 23 slutar med "och nybyggnadsbidragen" bort ha följande lydelse:

När förslag om införande av såväl hyresrabatterna som återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen förelades riksdagen riktades invändningar häremot i motioner från m, fp och c. Vad som i dessa motioner anförts äger enligt bostadsutskottets mening fortsatt giltighet. Det finns sålunda inga påtagliga tecken på att de aktuella stödformerna på något avgörande sätt skulle ha påverkat de obalanser som finns på dagens bostadsmarknad. Vad som behövs för att komma till rätta med dessa problem är inte nya subventioner utan åtgärder av ett betydligt mera grundläggande slag. Subventionerna kan enligt bostadsutskottets mening dessutom verka kostnadshöjande genom att de minskar pris-känsligheten.

Med hänvisning till det ovan anförda och mot bakgrund av behovet av besparingar på statsbudgeten bör enligt bostadsutskottets mening hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1990. Vad utskottet nu med anledning av motionerna Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga och Bo68 (m) yrkandena 8—10 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 33 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

33. *beträffande avveckling av hyresrabatterna, återflyttningsbidragen och nybyggnadsbidragen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, och 1989/90:Bo68 yrkandena 8—10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

42. Avveckling av ungdomsbostadsstödet (mom. 34)

1989/90:BoU21

Agne Hansson (c), Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är ungdomsbostadsstödet ännu ett exempel på hur regeringen genom stimulanser och punktinsatser försöker komma till rätta med grundläggande obalanser på bostadsmarknaden. Ungdomsbostadsstödet har knappast inneburit att några nya lägenheter tillkommit. Vad som behövs är i stället genomgripande åtgärder som ger verkliga förbättringar och som innebär att grunden läggs för en bostadspolitik med en helt ny inriktning. Genom att skapa en fungerande bostadsmarknad löser man också ungdomens bostadsfråga på det bästa sättet.

Med hänvisning till det nu anförda förordar utskottet att ungdomsbostadsstödet avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1990 i enlighet med vad som föreslås i motionerna Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga och Bo68 (m) yrkande 7. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 34 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

34. beträffande *avveckling av ungdomsbostadsstödet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo63 yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, och 1989/90:Bo68 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

43. Den s.k. § 33-ersättningen (mom. 35)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet har vid" och på s. 24 slutar med "med ombyggnadslångivningen" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo63 (c) måste en ekonomisk prioritering göras för att möjliggöra mer offensiva insatser på bostadsområdet. För att frigöra medel för mera framåtriktade och effektiva insatser bör därför de s.k. § 33-ersättningarna avvecklas i enlighet med förslaget i motionens yrkande 5 såvitt nu är i fråga. Motionsyrkandet tillstyrks.

dels att moment 35 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

35. beträffande *den s.k. § 33-ersättningen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo63 yrkande 5 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

44. Boendemiljöbidrag m.m. (mom. 36, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Bostadsutskottet delar" och på s. 25 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som tidigare framhållits i motioner (m) bör erforderliga förnyelseåtgärder finansieras utan statligt stöd. Förbättringar av boendemiljön är ofta företagsekonomiskt lönsamma att vidta eftersom de ökar ett bostadsområdes attraktionsvärde. Genom att förnyelsebidragen avvecklas den 1 juli 1989 har bostadsföretagen givits ett större eget ansvar för fattade beslut, och de stimuleras härigenom att finna varaktiga lösningar för framtiden. På sikt kommer dessutom bostadsföretagen att genom skattefria avsättningar till fastighetsanknutna underhållsfonder att helt kunna finansiera förnyelse- och ombyggnadsåtgärder utan någon som helst statlig subvention eller någon statlig inblandning. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionerna Bo210 (s) och Bo212 (s).

45. Boendemiljöbidrag m.m. (mom. 36)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Bostadsutskottet delar" och på s. 25 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Redan i samband med att beslutet om en avveckling av förnyelsebidragen fattades restes i en reservation (vpk, mp) invändningar häremot. Dessa invändningar står fast. Det finns fortfarande ett stort antal bostadsområden runt om i landet där den yttre miljön är sådan att omfattande och omedelbara åtgärder är av nöden. I spåren av miljonprogrammets bostadsproduktion har följt ett stort antal undermåliga bostadsmiljöer som inte är möjliga att upprusta utan statligt stöd.

Till beslutet om en avveckling av de nu aktuella bidragen var knutet ett tillkännagivande till regeringen (1988/89:BoU7 s.85) om att behovet av olika åtgärder i syfte att förbättra både den fysiska och den sociala miljön kvarstod i många bostadsområden. Enligt tillkännagivandet borde formerna för samhällets fortsatta stöd till bostadsområden med bl.a. sociala problem därför ses över i syfte att finna en lämplig ersättning för förnyelsebidragen. Utskottet tvingas dock konstatera att riksdagens tillkännagivande på denna punkt ännu efter mer än ett år inte föranlett någon som helst åtgärd från regeringens sida. Det bör enligt utskottets mening mot bakgrund härav ånyo uppdras åt regeringen att utan dröjsmål återkomma till riksdagen med ett förslag till statligt stöd för förnyelseåtgärder.

Vad utskottet nu med anledning av förslagen i motionerna Bo210 (s) och Bo212 (s) anfört om ett nytt statligt stöd till förnyelseåtgärder m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 36 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:BoU21

36. beträffande *boendemiljöbidrag m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo210 och 1989/90:Bo212 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

46. Anslag (mom. 37)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 10, 14, 37, 41 och 42

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet har" och slutar med "*anslag* tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt motionsförslag (m) om avveckling av räntebidragen för vissa årgångar, ändrade räntebidragsregler i vissa fall, avveckling av förvärvslånen samt av vissa selektiva stöd m.m. Med hänvisning härtill kan även anslaget till räntebidrag minskas med ett belopp som motsvarar den besparing som uppkommer vid ett genomförande av de nu aktuella motionsförslagen. Räknat för helår kan den totala besparingen beräknas till 1 685 milj.kr. För budgetåret 1990/91 uppgår besparingen till 300 milj.kr. Med anledning av vad som nu förordats och med anledning av regeringens förslag samt förslaget i motion Bo63 (c) bör sålunda anslaget till räntebidrag föras upp med 22 250 milj.kr. Motion Bo249 (c) avstyrks.

dels att moment 37 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

37. beträffande *anslag*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:144 yrkande 6 och motion 1989/90:Bo63 yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, samt med avslag på motion 1989/90:Bo249 yrkande 12 till *Räntebidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 22 250 000 000 kr.,

47. Anslag (mom. 37)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 37, 41, 42 och 43

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet har" och slutar med "*anslag* tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt de motionsförslag som ligger till grund för anslagsberäkningen i motion Bo63 (c) yrkande 5 såvitt nu är i fråga. Motionen tillstyrks med hänvisning härtill även i vad avser anslag. Regeringens förslag samt förslaget i motion Bo249 (c) yrkande 12 avstyrks.

dels att moment 37 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

37. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo63 (c) yrkande 5, detta yrkande såvitt nu är i fråga, och med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:144 yrkande 6 samt motion 1989/90:Bo249 yrkande 12 till *Räntebidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 22 365 000 000 kr.,

1989/90:BoU21

48. Riksdagens revisorers förslag (mom. 38, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Det kan" och på s. 30 slutar med "därför undvaras" bort ha följande lydelse:

Riksdagens revisorer har vid sin granskning kunnat konstatera en rad olyckliga följder av den statliga bostadspolitiken sedan bostadsförbättringsprogrammet infördes år 1983. Kritiken gäller brist på långsiktighet, ryckighet i beslutsfattandet och vid upprepade tillfällen ändrade bidrags- och lånevillkor. Detta uppges ha lett till omfattande problem för byggare, bostadsförvaltare m.fl. Motsvarande kritik har löpande framförts i motioner från moderata samlingspartiet under ett flertal år. I motion Bo53 (m), väckt med anledning av revisorernas förslag, konstateras också att revisorernas granskning bekräftat riktigheten i denna kritik.

Även bostadsutskottet instämmer i kritiken mot bostadsförbättringsprogrammets innehåll och genomförande. Granskningen bekräftar att programmet är ett uttryck för en i grunden felaktig politik vad avser förnyelsen av vårt bostadsbestånd. De omfattande bidrags- och subventionssystemen på detta område har lett fram till de problem som revisorerna kunnat registrera. Regeringen har ansett sig tvungen att föreslå kraftiga förändringar i lånevillkoren och olika former av ram-begränsningar för att komma till rätta med de obalanser som blivit följden av tidigare beslutade låne- och bidragsvillkor. Dessa nya beslut leder i sin tur till nya obalanser osv.

Slutsatsen av granskningen måste mot denna bakgrund bli att ett långsiktigt och stabilt system för bostadsförnyelsen behöver införas som inte bygger på kortsiktiga subventioner av olika åtgärder. Det nuvarande bostadsförbättringsprogrammet bör således snarast avvecklas och ersättas av skatteregler som möjliggör för de enskilda fastighetsägarna att genomföra löpande underhåll och periodiska förbättringsåtgärder utan statliga subventioner. Ett sådant system som bygger på skattefria avsättningar till reparationsfonder föreslås i bl.a. motion Bo53 (m). Utskottet återkommer nedan till denna fråga.

Vad gäller de förslag till förändringar som revisorerna lägger fram i sin rapport kan konstateras att dessa utgår från uppfattningen att bostadsförbättringsprogrammet skall finnas kvar även efter år 1993. Med det ställningstagande som utskottet ovan redovisat saknas således skäl att närmare överväga dessa förslag. Det bör dock framhållas att

behovet av långsiktighet i villkoren för bostadsförnyelsen knappast tillgodoses genom de åtgärder av administrativ natur m.m. som revisorerna förordat.

Med hänvisning till vad ovan anförts avstyrker utskottet riksdagens revisorers förslag angående 1983 års bostadsförbättringsprogram. Även motion Bo54 (vpk) avstyrks eftersom den innehåller förslag med samma principiella inriktning som förs fram av revisorerna.

49. Riksdagens revisorers förslag (mom. 38, motiveringen)

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Det kan" och slutar med "statliga bostadspolitiken" bort ha följande lydelse:

Den kritik som framförs av revisorerna avseende ryckigheten i genomförandet av bostadsförbättringsprogrammet finner utskottet i huvudsak vara berättigad och välmöterad. Bostadsförbättringsprogrammet led från början av en rad allvarliga svagheter. Programmet saknade samband med andra stadsförnyande åtgärder. Utformningen av stöd villkor m.m. har medfört alltför genomgripande ombyggnader. Kraven på bostadssubventioner har ökat och utvidgats till att även gälla det löpande underhållet. Vidare har inriktningen på programmet vid flera tillfällen inneburit att regeringen sett sig tvungen att drastiskt ändra stöd villkoren och införa olika former av ram begränsningar m.m. Som revisorerna framhåller har en så kortsiktig och inkonsekvent politik givetvis inneburit problem för aktörerna på bostadsmarknaden.

Som framhålls i motion Bo55 (fp) borde således bostadsförbättringsprogrammet redan från början givits en annan inriktning. Bostadsförnyelsen bör ske utifrån en långsiktigt hållbar strategi och inte styras av olika administrativa begränsningar. Utgångspunkten för förnyelsearbetet bör vara att ombyggnader skall ske varsamt och med stor hänsyn till de boendes önskemål. Utskottet kommer nedan närmare överväga förslag om skattebefriade reparationsfonder samt formerna för stödet till bostadsförbättring i övrigt. Först redovisas dock utskottets överväganden med anledning av revisorernas förslag till förändringar i bostadsförbättringsprogrammet m.m.

50. Riksdagens revisorers förslag (mom. 38)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Det kan" och slutar med "statliga bostadspolitiken",

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar med "Revisorerna framhåller" och på s. 30 slutar med "nytt bostadsfinansieringssystem" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer till stora delar i revisorernas kritik mot den av regeringen förda politiken vad avser förnyelsen av bostadsbeståndet. Olika, ofta motverkande, åtgärder har avlöst varandra i en strid ström. Villkoren för bostadslån har vid flera tillfällen kraftigt förändrats.

Olika stödformer har introducerats, för att kort tid därefter avskaffas. Inte minst ombyggnadsverksamheten har drabbats av dessa ständiga kursändringar.

En inkonsekvent och ryckig bostadspolitik har således medverkat till de obalanser som i dag finns på bostadsmarknaden. Detta gäller inte minst de regionala obalanserna som snarast har förstärkts under den tid som bostadsförbättringsprogrammet har varit i kraft. Resultatet av den förda politiken har blivit växande bostadsbrist, stigande produktionskostnader och ökande boendekostnader. Vad som nu krävs är långsiktigt hållbara åtgärder som tar fasta på bostadsproblemen i hela landet.

Vad gäller revisorernas förslag om kunskapsunderlaget för bostadsförnyelsen instämmer utskottet i att ytterligare insatser på detta område är angelägna. Forskningen om hur man i framtiden undviker tekniska och andra problem som kräver ombyggnadsåtgärder bör således förstärkas. Tekniska lösningar som står i överensstämmelse med ett miljöanpassat och ekologiskt utformat boende bör därvid eftersträvas. Även kunskapsredovisningar av hur förbättringsåtgärderna sammantaget bör utföras behöver utarbetas. Inriktningen på dessa redovisningar bör vara att framhålla möjligheterna till varsamma förnyelseåtgärder.

Vad utskottet anfört om ryckigheten i bostadspolitik och behovet av ett bättre kunskapsunderlag för bostadsförnyelsen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Vad i övrigt anförts i revisorernas förslag bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att moment 38 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

38. beträffande *riksdagens revisorers förslag*

att riksdagen med anledning av riksdagens revisorers förslag 1989/90:13 och med avslag på motion 1989/90:Bo54 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

51. Riksdagens revisorers förslag (mom. 38)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "därför undvaras" bort ha följande lydelse:

Vad hittills anförts innebär att utskottet inte är berett att helt ställa sig bakom de av revisorerna föreslagna förändringarna i bostadsförbättringsprogrammet. En ökad kommunal medverkan och en bättre samordning mellan bygglov- och låneprövning kan uppnås på andra sätt än genom den av revisorerna förordade administrativa förändringen. Bostadsutskottet tillstyrker i stället den i motion Bo54 (vpk) föreslagna lösningen, dvs. att bygglovsplikten utsträcks till att gälla alla subventionerade åtgärder. Detta skulle medföra att det kommunala inflytandet garanteras genom byggnadsnämndens tekniska granskning. Själva lånebesluten skulle då kunna ligga kvar hos den statliga låneförvaltningen. Alla försök att balansera mellan bygglov och låneansökningar blir med

en sådan lösning meningslös. Hyresgästinflytandet över bostadsförnyelsen ökar genom att hyresgästintyget blir ett obligatoriskt villkor för alla subventioner.

Vad gäller revisorernas förslag om förändringar i det administrativa förfarandet kan utskottet instämma i att det finns ett behov av att precisera gränsen mellan underhåll och ombyggnad samt att utveckla formerna för ett lagstadgat underhåll. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla den översyn av det ekonomiska stödet till förbättringar av bostäder som boverket nyligen presenterat. Denna översyn utgår till skillnad från revisorernas granskning från ett konsumentperspektiv och leder därigenom fram till delvis andra slutsatser om nödvändiga förändringsåtgärder. Boverket skisserar i sin rapport utgångspunkterna för ett helt nytt ekonomiskt stödssystem för ombyggnad och andra förbättringsåtgärder. Detta förslag anser bostadsutskottet kan tas som utgångspunkt för de förändringar i bostadsförbättringsprogrammet som behöver genomföras. Det fortsatta programmet för bostadsförbättringar bör således tydligt inriktas mot underhåll och varsam upprustning på de boendes villkor. Ombyggnad skall ses som en undantagsåtgärd.

Utskottet anser att regeringen bör ges i uppdrag att överväga de närmare förändringar av olika författningar m.m. som behöver genomföras inom bostadsförbättringsprogrammet och återkomma till riksdagen med förslag i frågan. Vad utskottet ovan anfört med anledning av riksdagens revisorers förslag och motion Bo54 (vpk) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 38 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

38. *beträffande riksdagens revisorers förslag*

att riksdagen med anledning av riksdagens revisorers förslag 1989/90:13 samt motion 1989/90:Bo54 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

52. Riksdagens revisorers förslag (mom. 38)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Det kan" och på s. 30 slutar med "därför undvaras" bort ha följande lydelse:

Riksdagens revisorer har enligt utskottets mening redovisat en väl genomförd granskning av bostadsförbättringsprogrammet. Utskottet instämmer i huvudsak i den kritik som riktas mot olika beslut som förändrat förutsättningarna för den pågående ombyggnadsverksamheten. Det är således betänkligt att villkoren för bostadsförnyelsen under programmets löptid så kraftigt förändrats vid olika tidpunkter. Dessa beslut har påtagligt försvårat planeringen av olika ombyggnadsprojekt och medfört behov av omprojekteringar eller i vissa fall helt stoppat planerade förnyelseåtgärder. I det fortsatta arbetet med att bevara bostadsbeståndet bör därför behovet av långsiktighet väga tyngre än

hittills och eventuella behov av förändringar i stödsystemen noga vägas mot de negativa konsekvenser dessa kan få i det praktiska förnyelsearbetet.

Utskottet kan också ställa sig bakom flertalet av de förslag till förändringar av bostadsförbättringsprogrammet m.m. som revisorerna lägger fram. En översyn av stödet till bostadsförbättringsåtgärderna bör genomföras med den inriktning som revisorerna förordat. En viktig fråga i denna översyn blir således att överväga formerna för en ökad kommunal medverkan i förnyelsearbetet. Som revisorerna anför bör stora fördelar kunna vinnas om både handläggningen och besluten om lån och bidrag till bostadsförbättring kan ske på kommunal nivå. En sådan ordning möjliggör också en bättre samordning mellan bygglovprövning och låneprövning.

Vad gäller de förslag som revisorerna har beträffande förändringar i det administrativa förfarandet instämmer utskottet i att handläggningsrutinerna vid låneprövningen måste förenklas. Bl.a. bör handläggningsordningen göras om så att standardkraven enligt PBL inte skall behöva prövas även för lånebesluten. Vidare är det som revisorerna anför tveksamt om det fordras särskilda tillämpningsföreskrifter till PBL när det gäller ombyggnadsfall. Kraven på varsamhet tas sannolikt bättre till vara om åtgärderna helt kan anpassas till förutsättningarna i resp. byggnad utifrån PBLs allmänna regler.

Samhällets stöd till ombyggnad resp. underhåll skiljer sig väsentligt. Detta förhållande har ibland varit styrande på så sätt att onödigt omfattande åtgärder vidtagits i syfte att uppnå bättre stöd villkor. Som revisorerna föreslår är det angeläget att se över gränsen mellan underhåll och ombyggnad samt att utveckla formerna för ett lagstadgat underhåll. Även övriga frågor angående det administrativa förfarandet som revisorerna behandlat bör bli föremål för överväganden i den förordade översynen.

Slutligen tar revisorerna upp frågan om kunskapsunderlaget för den pågående bostadsförnyelsen och föreslår att forskningen avseende underhåll, förnyelse och ombyggnad i olika avseenden förbättras. Utskottet delar dessa synpunkter. BFR bör således i samarbete med bl.a. boverket ges i uppdrag att initiera forskningsprojekt och fullskaleexperiment på strategiska områden. Enligt utskottets mening är det därvid angeläget att ett bättre kunskapsunderlag tas fram om olika former av ekologiskt anpassad bostadsförnyelse och hälsosanering av den byggda miljön. Varsamhet och boendemedverkan bör ges hög prioritet. Erfarenheterna från FoU-arbetet bör löpande ges spridning och tillämpas i det praktiska förnyelsearbetet.

Vad utskottet ovan anför med anledning av riksdagens revisorers förslag bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär att även vad i motion Bo54 (vpk) föreslagits till viss del får anses vara tillgodosett.

dels att moment 38 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

38. beträffande *riksdagens revisorers förslag*
att riksdagen med anledning av riksdagens revisorers förslag
1989/90:13 samt med avslag på motion 1989/90:Bo54 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

53. Skattebefriade reparationsfonder (mom. 39)

Agne Hansson (c), Erling Bager (fp), Birger Andersson (c) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet har" och på s. 31 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Genom den s.k. tapetreformen har en möjlighet öppnats för många hyresgäster att utöva ett praktiskt inflytande över underhållet i den egna lägenheten. Som påpekas i motion Bo419 (c) yrkande 2 har dock detta utökade inflytande främst gällt i det allmännyttiga bostadsbeståndet. På grund av bl.a. reglerna för beskattning av privatägda hyresfastigheter finns det risk för att hyresgästerna i detta bostadsbestånd uteslås från möjligheten att påverka sin egen lägenhets utseende och hyra.

Bostadsutskottet anser att alla hyresgäster som så önskar bör få möjlighet att utöva ett inflytande över sitt boende genom ett hyresgäststyrt lägenhetsunderhåll. En förutsättning för detta är sannolikt att skattelagstiftningen för privata hyresfastigheter ändras. Privata fastighetsägare bör därför ges rätten att skattefritt fondera medel till underhåll av lägenheterna. Fondmedlen bör följa lägenheten och hyresgästen ges möjlighet till inflytande över lägenhetsunderhållet på samma sätt som i dag gäller i många allmännyttiga fastigheter.

Som framhålls i motion Bo55 (fp) kommer ett system med underhållsfonder på sikt att minska behovet av statliga lån och bidrag till förnyelseåtgärderna i bostadsbeståndet. På detta sätt ökar också fastighetsägarens ansvar för att fastigheten löpande hålls i ett så gott skick att onödigt omfattande ombyggnadsåtgärder kan undvikas. Underhållsfonderna torde härigenom bidra till att underhåll och förnyelse kan ske med större varsamhet.

Bostadsutskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om underhållsfonder i enlighet med vad som nu förordats med anledning av motionerna Bo55 (fp) såvitt nu är i fråga och Bo419 (c) yrkande 2. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Även vad som i motionerna Bo53 (m), Bo68 (m) yrkande 5 och Bo403 (m) yrkande 16 förordats om skattebefriade underhållsfonder torde till stor del låta sig förenas med utskottets ovanstående ställningstagande.

dels att moment 39 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

39. beträffande *skattebefriade reparationsfonder*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo53,
1989/90:Bo55, detta yrkande såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo68

yrkande 5, 1989/90:Bo403 yrkande 16 och 1989/90:Bo419 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:BoU21

54. Skattebefriade reparationsfonder (mom. 39)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet har" och på s. 31 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

För att komma till rätta med bl.a. de brister i bostadsförbättringsprogrammet som revisorerna har konstaterat i sin granskning behövs enligt utskottets mening en ny långsiktig politik vad gäller villkoren för förvaltning och förnyelse av våra bostäder. Vad som krävs är ett system med fasta spelregler som kan fungera under lång tid och som gör det möjligt att finansiera såväl det kortsiktiga som det långsiktiga fastighetsunderhållet ur hyresinkomsterna från resp. fastighet. Förslag med denna inriktning läggs fram i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 samt i motionerna Bo53 (m) och Bo68 (m). Bostadsutskottet instämmer i dessa förslag och förordar således att ROT-programmets nuvarande låne- och bidragssystem ersätts med en rätt för fastighetsägare att göra skattefria avsättningar till reparationsfonder.

Fonderna skall vara fastighetsanknutna och medel skall endast kunna lyftas för renovering och modernisering av fastigheten. Härigenom stimuleras en långsiktig planering av fastighetens underhåll samtidigt som det skapas ett finansiellt utrymme för att genomföra planerade åtgärder. Ett system med reparationsfonder leder till att hyreshöjningarna kan hållas tillbaka i renoverade fastigheter och blir dessutom billigare för staten än dagens kraftigt subventionerade system. I takt med att fonderna byggs upp kan räntebidragssystemet för ombyggnader och underhåll avskaffas.

Vad utskottet nu anfört innebär en anslutning till de förslag som förts fram i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 16 och i motionerna Bo53 (m) och Bo68 (m) yrkande 5. Utskottets ställningstagande innebär även att vad som i motionerna Bo55 (fp) såvitt nu är i fråga och Bo419 (c) yrkande 2 föreslagits om skattebefriade reparationsfonder till viss del får anses vara tillgodosett. Utskottets överväganden i denna fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 39 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

39. beträffande *skattebefriade reparationsfonder*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo53, 1989/90:Bo55, detta yrkande såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo68 yrkande 5, 1989/90:Bo403 yrkande 16 och 1989/90:Bo419 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

55. Formerna för stödet till bostadsförbättring (mom. 40)

1989/90:BoU21

Agne Hansson (c), Erling Bager (fp), Birger Andersson (c) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Synpunkter som" och slutar med "*bostadsförbättring* avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförts i motion Bo55 (fp) om att bostadsförnyelsen bör ske med stor varsamhet och med hänsyn till de boendes önskemål. För att ge berörda hyresgäster större möjlighet att påverka omfattningen av en ombyggnad bör därför hyresgästintyget utfärdas av de boende och inte av en hyresgästorganisation. Ombyggnader inne i en lägenhet skall normalt förutsätta lägenhetsinnehavarens tillstånd.

Utskottet tillstyrker även förslagen om att räntestödet för underhåll av miljonprogrammets årgångar skall avskaffas. Vad utskottet anfört i denna fråga med anledning av motion Bo55 (fp) såvitt nu är i fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till författningsförändringar m.m.

dels att moment 40 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

40. beträffande *formerna för stödet till bostadsförbättring* att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo55 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Ett nytt bostadsfinansieringssystem

Eva Goës (mp) anför:

I skilda sammanhang har regeringen anmält sin avsikt vara att våren 1990 överlämna en proposition till riksdagen om ett nytt bostadsfinansieringssystem. Bl.a. angavs i den reviderade propositionsförteckningen daterad den 1 mars 1990 att en proposition om bostadsfinansiering m.m. avsågs lämnas till riksdagen den 6 april 1990.

Mot bakgrund av gjorda utfästelser från regeringen valde företrädarna för miljöpartiet de gröna i riksdagen att inte motionera i frågan under allmänna motionstiden 1990.

I det läge som nu uppkommit finns det anledning att kritisera regeringen för dröjsmålet med att avlämna propositionen. Det är emellertid inte meningsfullt att i motioner nu aktualisera frågan om bostadsfinansieringssystemets utformning på längre sikt.

2. Statliga lån vid köp av permanentbostäder

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anför:

Vi delar utskottsmajoritetens uppfattning att vi i dag har en sådan kreditmarknad att det inte erfordras några särskilda statliga lån vid köp av permanentbostäder i enlighet med förslaget i motion Bo557 (m). Med avseende på de problem som finns för den bofasta befolkningen på vissa orter att i konkurrens med de fritidsboende förvärva bostäder för permanentboende kan det dock enligt vår mening bli aktuellt med andra åtgärder. Det kan emellertid inte under några omständigheter bli fråga om en förvärvslagstiftning av t.ex. den art som nu övervägs i regeringskansliet. De principiella invändningar som enligt vår mening kan riktas mot denna typ av lagstiftning innebär att de uppkomna problemen måste lösas i annan ordning.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988: 786) om bostadsbidrag

Härigenom föreskrivs att 1, 7, 9, 10, 14, 15, 19, 20, 27 och 29 §§ lagen (1988: 786) om bostadsbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

Inledande bestämmelser

1 §

Varje kommun skall enligt bestämmelserna i denna lag lämna bostadsbidrag till barnfamiljer och till *vissa* hushåll utan barn. Kommunerna har rätt till statsbidrag till sina kostnader.

Varje kommun skall enligt bestämmelserna i denna lag lämna bostadsbidrag till barnfamiljer och till hushåll utan barn. Kommunerna har rätt till statsbidrag till sina kostnader.

Bidragsberättigade familjer och hushåll

Hushåll utan barn

7 §

Bostadsbidrag lämnas till den som

1. har fyllt 18 år *men inte är äldre än 28 år*,
2. är kyrkobokförd inom kommunen och
3. där bor i en bostad som *han* äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt.

Bidrag lämnas till utgången av det kalenderår då bidrags sökanden eller dennes make fyller 28 år.

Närmare föreskrifter om vad som gäller när bostaden utgör en del av upplåtarens egen bostad, hyrs i andra hand eller är en gruppbofastad för flera hushåll, meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Bostadsbidrag lämnas till den som

1. har fyllt 18 år,
2. är kyrkobokförd inom kommunen och
3. där bor i en bostad som *denne* äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt.

Inkomstens och förmögenhetens betydelse

Barnfamiljer

9 §

Bostadsbidrag lämnas med lägst det bidragsbelopp som *kan beräknas enligt* 19 och 20 §§, om den bidragsgrundande inkomsten inte överstiger 63 000 kronor. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre, skall bidragsbeloppet

Bostadsbidrag lämnas med lägst det bidragsbelopp som *följer av* 19 och 20 §§, om den bidragsgrundande inkomsten inte överstiger 81 000 kronor. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre, skall bidragsbeloppet minskas med 20

minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

procent av den överskjutande inkomsten.

10 §

Med bidragsgrundande inkomst avses bidragssökandens sammanräknade inkomst enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret med de tillägg som följer av 11–13 §§. I fråga om makar skall bådas sammanräknade inkomst enligt taxeringen räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

Bidragets storlek skall bestämmas med hänsyn till en beräknad inkomst för bidragsåret om

1. *det inte finns några uppgifter från taxeringen eller*

2. *inkomsterna av förvärvsarbete har ändrats väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret och det står klart att inkomständringen kommer att bestå under bidragsåret.*

Har inkomsten av förvärvsarbete ändrats väsentligt i förhållande till motsvarande inkomst enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret och står det klart att inkomständringen kommer att bestå under bidragsåret, skall den bidragsgrundande inkomsten dock ändras i motsvarande mån.

Om det inte finns några uppgifter från taxeringen, skall bidragets storlek bestämmas med hänsyn till en beräknad inkomst för bidragsåret.

Hushåll utan barn

14 §

Bostadsbidrag lämnas med lägst det bidragsbelopp som kan beräknas enligt 21 §, om den bidragsgrundande inkomsten inte överstiger 27 000 kronor för en ensamboende och 38 000 kronor för makar. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre, skall bidragsbeloppet minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Är bidragssökanden och dennes make under bidragsåret under 29 år lämnas bostadsbidrag med lägst det belopp som följer av 21 § första stycket, om den bidragsgrundande inkomsten inte överstiger 31 000 kronor för en ensamboende och 44 000 kronor för makar. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre, skall bidragsbeloppet minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Har bidragssökanden eller dennes make fyllt 29 år eller uppnår någon av dem denna ålder under bidragsåret lämnas bostadsbidrag med lägst det bidragsbelopp som följer av 21 § andra stycket, om den bidragsgrundande inkomsten inte överstiger 66 000 kronor. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre, skall bidragsbeloppet minskas med 10 procent av den överskjutande inkomsten.

Har bidragssökanden rätt till bostadsbidrag enligt första stycket lämnas bidrag enligt andra stycket, om sökanden begär det och det är förmånligare för denne.

Har bidragssökanden rätt till bostadsbidrag enligt andra stycket lämnas bidrag enligt första stycket om sökanden begär det och det är förmånligare för denne och under förutsättning att sökanden eller dennes make uppstår studiemedel.

15 §

Med bidragsgrundande inkomst avses bidragssökandens sammanräknade inkomst enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret med det tillägg som följer av 16 §. I fråga om makar skall bådas sammanräknade inkomst enligt taxeringen räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

Bidragets storlek skall bestämmas med hänsyn till en beräknad inkomst för bidragsåret om

1. det inte finns några uppgifter från taxeringen eller

2. inkomsterna har ändrats väsentligt i förhållande till de inkomster som avses i första stycket.

Har inkomsten av förvärvsarbete ändrats väsentligt i förhållande till motsvarande inkomst enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret, skall den bidragsgrundande inkomsten dock ändras i motsvarande mån.

Om det inte finns några uppgifter från taxeringen, skall bidragets storlek bestämmas med hänsyn till en beräknad inkomst för bidragsåret.

Bostadsbidragets belopp*Barnfamiljer*

19 §

Bostadsbidrag lämnas månadsvis
1. med 265 kronor för familjer med ett barn,

530 kronor för familjer med två barn,

795 kronor för familjer med tre barn,

660 kronor för familjer med fyra barn,

265 kronor för familjer med fem eller flera barn, samt

2. med 80 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 000 kronor men inte

Bostadsbidrag lämnas månadsvis
1. med 1 000 kronor samt

2. med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för

2 400 kronor för familjer med ett eller två barn,

2 600 kronor för familjer med tre eller fyra barn,

3 125 kronor för familjer med fem eller flera barn.

Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i första stycket 2, lämnas bostadsbidrag med 60 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till

2 600 kronor för familjer med ett barn,

2 900 kronor för familjer med två barn,

3 200 kronor för familjer med tre barn,

3 500 kronor för familjer med fyra barn,

3 800 kronor för familjer med fem eller flera barn.

Högre bostadskostnad än som anges i andra stycket får beaktas, om bidragssökanden eller någon medlem av dennes familj är handikappad och socialnämnden har tillstyrkt att bidrag lämnas för en högre kostnad.

Närmare föreskrifter om beräkningen av bostadskostnadens storlek meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

20 §

Bostadsbidrag enligt 19 § första stycket 1 lämnas endast för barn som avses i 3 § första stycket 1 och 2. Om föräldrarna inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, skall bidraget tillfalla den av föräldrarna som barnet är kyrkobokfört hos.

Om föräldern har fyllt 18 år men inte är äldre än 28 år och inte får bidrag enligt första stycket, skall bidrag enligt 19 § första stycket 2 beräknas på den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 700 kronor. Vad som nu har föreskrivits gäller dock inte i fråga om den som får studiemedel.

Bidrag enligt 19 § första stycket 2 och andra stycket samma paragraf får lämnas endast till den som bor i en bostad som han äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt.

familjer med ett barn överstiger 1 800 kronor men inte 2 400 kronor,

familjer med två barn överstiger 1 500 kronor men inte 2 800 kronor,

familjer med tre eller flera barn överstiger 1 200 kronor men inte 3 200 kronor.

Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i första stycket 2, lämnas bostadsbidrag med 50 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till

3 500 kronor för familjer med ett barn,

4 000 kronor för familjer med två barn,

4 500 kronor för familjer med tre eller flera barn.

Bostadsbidrag enligt 19 § första stycket 1 lämnas endast till familjer med barn som avses i 3 § första stycket 1 och 2. Om föräldrarna inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, skall bidraget tillfalla den av föräldrarna som barnet är kyrkobokfört hos.

Är föräldern under bidragsåret under 29 år och får denne inte bidrag enligt första stycket, skall bidrag enligt 19 § första stycket 2 beräknas på den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 800 kronor eller för den som får studiemedel 1 500 kronor.

Närmare föreskrifter om vad som gäller när bostaden utgör en del av upplåtarens egen bostad, hyrs i andra hand eller är en gruppboende för flera familjer meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Hushåll utan barn

21 §

Bostadsbidrag lämnas med 80 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 700 kronor men inte 1 900 kronor för ensamboende och 2 400 kronor för makar. För hushåll där någon får studiemedel lämnas bostadsbidrag dock endast för den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 200 kronor.

Är bidragssökanden och dennes make under bidragsåret under 29 år, lämnas bostadsbidrag med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 800 kronor men inte 2 300 kronor för ensamboende och 2 900 kronor för makar. För hushåll där någon får studiemedel lämnas bostadsbidrag dock endast för den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 500 kronor.

Har den bidragssökande eller dennes make under bidragsåret fyllt 29 år eller uppnår någon av dem denna ålder under bidragsåret, lämnas bostadsbidrag med 30 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 600 kronor men inte 3 500 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om bidragssökanden eller dennes make är handikappad och socialnämnden har tillstyrkt att bidrag lämnas för en högre kostnad.

Högre bostadskostnad än som anges i första eller andra stycket får beaktas, om bidragssökanden eller dennes make är handikappad och socialnämnden har tillstyrkt att bidrag lämnas för en högre kostnad.

Närmare föreskrifter om beräkningen av bostadskostnadens storlek meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

27 §

Den som uppbär bostadsbidrag skall upplysa kommunen

1. om familjen byter bostad,
2. om familjens sammansättning ändras, och
3. i fråga om hushåll utan barn, om hushållets inkomster ökar väsentligt.

Den som uppbär bostadsbidrag skall upplysa kommunen

1. om familjen byter bostad,
2. om familjens sammansättning ändras, och
3. i fråga om hushåll utan barn, om hushållets inkomster ökar väsentligt.

4. i det fall bostadsbidrag uppbärs enligt 14 § fjärde stycket om denne eller dennes make inte längre uppbär studiemedel.

29 §

Beslut om *bostadsbidrag till hushåll utan barn* skall omprövas

1. om den som uppbär bidraget begär det och hushållets inkomster har minskat väsentligt i förhållande till de inkomster som låg till grund för bidragsbeslutet,

2. om hushållets inkomster har ökat väsentligt i förhållande till de inkomster som låg till grund för bidragsbeslutet,

3. om hushållet byter bostad eller hushållets sammansättning ändras på ett sådant sätt som har betydelse för bidraget,

4. om den som uppbär bidraget begär det och bostadskostnaden har ändrats.

Beslut om *bostadsbidrag till hushåll utan barn* skall omprövas

1. om den som uppbär bidraget begär det och hushållets inkomster har minskat väsentligt i förhållande till de inkomster som låg till grund för bidragsbeslutet,

2. om hushållets inkomster har ökat väsentligt i förhållande till de inkomster som låg till grund för bidragsbeslutet,

3. om hushållet byter bostad eller hushållets sammansättning ändras på ett sådant sätt som har betydelse för bidraget,

4. om den som uppbär bidraget begär det och bostadskostnaden har ändrats.

5. om bidraget uppbärs enligt 14 § fjärde stycket och den som uppbär bidraget eller dennes make inte längre uppbär studiemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1990 och tillämpas såvitt gäller 10 och 15 §§ i fråga om bostadsbidrag som avser tiden efter ikraftträdandet och i övrigt första gången i fråga om bostadsbidrag för år 1991.

